

Звіт
про стратегічну екологічну оцінку
Документу державного планування місцевого значення
Плану соціально-економічного розвитку
Слобожанської територіальної громади на 2025-2027
роки

селище Слобожанське
2024 рік

Зміст

	Перелік скорочень	2
	Вступ	3
1	Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	5
2	Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено	9
3	Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	53
4	Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	58
5	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	61
6	Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	65
7	Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	70
8	Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	74
9	Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	77
10	Опис ймовірних трансграничних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	81
11	Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію	82
	Склад робочої групи	84

Перелік скорочень

ГДК – Гранично допустима концентрація

ДДП – Документ державного планування

МСБ – Малий та середній бізнес

ОВНС – Оцінка впливу на навколишнє середовище

ПАТ – Публічне акціонерне товариство

РГ – Робоча група

СЕО – Стратегічна екологічна оцінка

ТПВ – Тверді побутові відходи

План - План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2025-2027 роки

Вступ

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і ТГ.

Стратегічна екологічна оцінка (далі - СЕО) - процедура визначення, опису та оцінювання можливих негативних наслідків виконання та реалізації документів державного планування (далі - ДДП) для довкілля. СЕО, як інструмент планування сприяє якості розробленню планів, програм, стратегій тощо.

СЕО – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, сприяння інтеграції екологічних міркувань і підготовку документів державного планування з метою досягнення сталого розвитку.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2025-2027 роки (далі –План) є документом державного планування місцевого рівня (далі – ДДП) та відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» підлягає проведенню стратегічної екологічної оцінки (далі – СЕО). План розроблений з врахуванням стратегічних пріоритетів, цілей та завдань, передбачених Стратегією розвитку Слобожанської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки, яка була розроблена в рамках програми Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) та затверджена рішенням селищної ради від 19.10.2023 №2914-1VIII.

Цей документ слід трактувати як одну з головних програм розвитку громади, котра визначає пріоритети та напрямки розвитку. Діяльність у визначених напрямках повинна здійснюватися із широким залученням різних партнерів – публічних, комерційних, соціальних.

У Плані робиться наголос на зрівноваженому (сталому) розвитку громади, який передбачає інтеграцію енергетичної, екологічної, економічної та соціально-культурної складових. Наслідком такого підходу має стати зростання якості життя мешканців із закладенням перспектив сталості такого розвитку з врахуванням поточної ситуації, пов'язаної з військовою агресією російської федерації та введенням воєнного стану в Україні.

Методичною основою розроблення Плану є статі Конституції України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», нормативно-правових актів Президента України та Кабінету Міністрів України, рішення селищної ради та її виконавчого комітету, розпорядженням селищного голови.

План узгоджений з стратегічними документами національного, регіонального і місцевого рівня, зокрема:

- Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки;
- Стратегією регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року;
- Стратегією сталого розвитку Слобожанської територіальної громади Дніпропетровської області на 2022-2027 роки;
- Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року;
- Національною стратегією у сфері прав людини;
- Національною транспортною стратегією України;
- Основними засадами (стратегію) державної екологічної політики України;
- Відповідними бюджетними та місцевими цільовими програмами Слобожанської селищної ради.

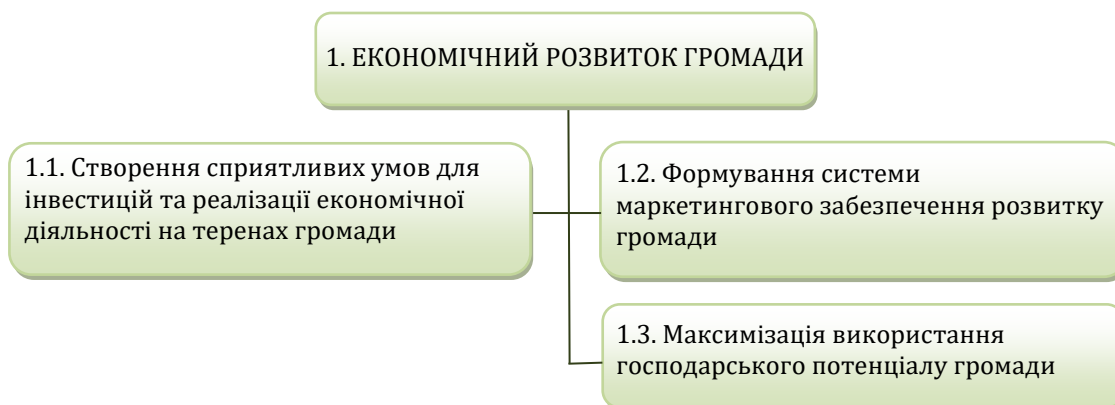
При розробці Плану за основу сформульовані три стратегічні напрямки у відповідності до стратегії розвитку громади до 2027 року, які повинні стати рушійною силою (сформувати підґрунтя) майбутнього розвитку громади. Цими напрямками є:

- Економічний розвиток громади
- Створення комфортних умов на території громади
- Розвиток місцевого соціального капіталу

Структура операційних цілей в рамках стратегічної цілі 1 «Економічний розвиток громади» представлена графічно на рис. 1.

Одним із напрямів, спрямованих на формування ефективної Слобожанської територіальної громади як громади економічного зростання є формування системи маркетингового забезпечення розвитку громади. Зокрема, передбачається заснування на місцевому рівні інституційної підтримки супроводу інвестора, розроблення та імплементація дієвої системи податкових стимулів для розвитку пріоритетних видів економічної діяльності/започаткування нового бізнесу, реалізація заходів промоційного характеру.

Рисунок 1.1. Структура цілей стратегічного напрямку 1

Максимізація використання господарського потенціалу передбачає цілий спектр завдань, пов'язаних із встановленням остаточних меж територіальної громади, інвентаризацією земель комунальної власності, оформленням правовстановлюючих документів на земельні ділянки комунальної власності, актуалізацією нових генеральних планів (планів зонування, детальних планів території) населених пунктів Слобожанської селищної ради, розробленням Комплексного плану просторового планування територіальної громади, створенням системи обліку платників податків на території громади тощо.

Комплекс цілей в межах стратегічного напрямку 2 «Створення комфортних умов на території громади» зображена на рисунку 2.

Рисунок 2. Структура цілей стратегічного напрямку 2

«Створення енерго- та ресурсо-ощадливої системи енергопостачання» передбачає цілий

комплекс заходів із утеплення за результатами енергоаудиту комунальних установ в громаді, встановлення автономних котельнь для опалення будівель громадського призначення в населених пунктах громади. Найбільш відчутним та швидким (але далеко не єдиним) ефектом від таких дій буде відчутна економія коштів місцевого бюджету та, як наслідок, можливість їхнього перенаправлення в інші, визнані за пріоритетні напрямки.

Враховуючи важливість глобальної тенденції потепління клімату, наростання кліматичних ризиків і явищ, неготовність до кліматичних змін, стали причиною того, що представники Європейського співтовариства виступили з ініціативою об'єднатися і визначити стратегічні цілі для муніципалітетів у сфері виробництва і споживання енергії, у формі «Угоди мерів», яка згодом трансформувалася в «Угоду мерів щодо Енергії та Клімату», 22 лютого 2024 року Слобожанська ТГ приєдналось до Угоди Мерів – ініціативи Європейської Комісії. Підписавши дану угоду, було поставлено за мету скоротити власні викиди CO₂ щонайменше на 20% до 2030 року, сприяючи, таким чином, розвитку екологічно орієнтованої економіки та підвищенню якості життя. В рамках підписаної «Угоди мерів» та з метою виконання заходів Плану, Слобожанська ТГ планує розробити «План дій зі сталого енергетичного розвитку Слобожанської ТГ до 2030» (ПДСЕРК).

«Удосконалення системи поводження з ТПВ та формування екологічної поведінки мешканців» передбачає зусилля громади по ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ, забезпеченню ефективного функціонування системи роздільного збору та вивезення твердих побутових відходів, очищення території громади згідно із розробленою схемою санітарної очистки.

Актуальність операційної цілі «Підвищення ефективності роботи системи водопостачання та водовідведення» впливає як з аналізу об'єктивних даних (діагностики стану розвитку громади) так і вказується як один із пріоритетів мешканцями в соціологічному дослідженні. Критеріями досягнення цієї цілі буде збільшення кількості годин доступності центрального водопостачання протягом доби, підвищення рівня якості води в системі центрального водопостачання, збільшення кількості домогосподарств, охоплених системою центрального водовідведення та ін.

Критичним за своєю значущістю є напрямок «Модернізація та розвиток внутрішніх транспортних комунікацій», в межах якого передбачається капітальний ремонт доріг місцевого значення разом із приведенням усієї придорожньої інфраструктури до належного стану. Окрім іншого, це дозволить суттєво підвищити мобільність мешканців як в межах громади, так і поза ними

Операційна ціль «Благоустрій місць громадського користування та відпочинку» буде досягнутою за результатами комплексу завдань, пов'язаних із облаштуванням зон громадського користування, місць для сімейного відпочинку, заняття спортом – іншими словами, створення привабливого для проживання середовища.

Пріоритетами операційного напрямку «Розвиток безпечної громади» є: облаштування ситуаційного центру громади, створення цілодобової системи відеоспостереження в громадських місцях, впровадження гуманних заходів щодо регулювання чисельності тварин на території громади, оновлення парку пожежних автомобілів на потреби комунального господарства тощо.

Логіка досягнення стратегічної цілі «Розвиток місцевого соціального капіталу» розкривається через такі операційні напрямки (рис. 3).

Розвиток культурного простору громади включає в себе комплексну підтримку місцевих аматорських колективів, покращення умов для роботи позашкільної освіти за обраними тематичними напрямками тощо. Окремий пласт завдань стосується капітальних вкладень в інфраструктуру культури (будинків культури,

бібліотек) – починаючи від робіт, пов'язаних із капітальним ремонтом об'єктів, їхнім технічним переоснащенням відповідно до завдань розширення профільної діяльності.

Рисунок 3. Структура цілей стратегічного напрямку 2

Успішний розвиток громади неможливий без активної участі мешканців в її щоденному житті, в ініціюванні та реалізації важливих проектів розвитку. Тому зміцнення згуртованості та громадської активності мешканців є логічним пріоритетом в руслі трансформації Слобожанської громади у «місце для співпраці та самореалізації». Досягнення окреслених індикаторів передбачає виконання завдань, пов'язаних з запровадженням практики бюджету участі, започаткуванням практики організації та/або стимулювання громадських ініціатив, проектів, пов'язаних з патріотичним вихованням дітей та місцевої молоді.

Однією із пріоритетних в Слобожанській громаді, з огляду на вагомість у структурі видатків місцевого бюджету, є сфера освіти. Завдання/проекти, спрямовані на підвищення якості надання послуг комунальними закладами загальної середньої освіти, об'єднані в операційному напрямку «Забезпечення умов для всебічного розвитку дітей та молоді».

Важливою характеристикою якості життя – ключового критерію успішності процесу місцевого розвитку – є рівень соціального захисту та охорони здоров'я тієї частини мешканців, які цього потребують. В сучасних умовах значна частка функцій соціального забезпечення та медичного захисту передана «на місця» і громадам приходится не просто переймати усю відповідну інфраструктуру на свій баланс (зазвичай – вона знаходиться в занепаді), але й паралельно оптимізувати/реорганізувати її роботу. У випадку Слобожанської територіальної громади зусилля з підвищення рівня медичного і соціального захисту мешканців мають також передбачати прикладення зусиль з розвитку можливостей надання медичних послуг на вторинному рівні – Слобожанською центральною лікарнею.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Слобожанська громада складається з однієї селищної (Слобожанське, колишня назва . Ювілейне) й 4 колишніх сільських рад – 3 з них приєдналися до громади у жовтні 2020 р. і перебувають на етапі адаптації до структур місцевого самоврядування. Доєднані колишні сільські ради, з яких сформовано громаду, поповнили майно громади значною кількістю закладів соціальної інфраструктури (дошкільні навчальні заклади, школи, заклади культури й охорони здоров'я тощо). Ці сфери потребують структурної і програмної реорганізації, яка підвищила б ефективність їхньої діяльності.

Громада межує з обласним центром – Дніпром. Територія громади, яка прилягає до великого міста (с-ще Слобожанське, с. Олександрівка, с. Василівка) має приміський характер (навіть з багатоквартирними будинками і приєднанням до міських мереж водопостачання і каналізації). Тут активно будують житло і переселяються сюди мешканці Дніпра (субурбанізація). Це призводить до швидкого зростання кількості мешканців у цій частині громади, аз іншого боку динамічно змінює соціально-економічні потреби на цій території (місця у школах і дошкільних закладах, інфраструктура, послуги тощо). Ці процеси створюють ризики двополюсності розвитку – значний вплив людей у північну частину, великі потреби у сфері послуг та інфраструктури, ризик хаотичної забудови і, водночас, стагнація в іншій частині громади.

Саме селище міського типу Слобожанське розташоване в центральній частині Дніпропетровської області між автомобільними дорогами М04 (Е50) і Т 0410 та безпосередньо межує на півночі з обласним центром – містом Дніпро. Завдяки вдалому розміщенню між стратегічно важливими для м. Дніпро транспортними коридорами – Донецьким шосе та проспектом Слобожанський – селище географічно є східними «воротами міста». Незважаючи на близькість мегаполіса, селище знаходиться в його найбільш екологічно чистій зоні. Неповдалі розміщуються Кільченський заповідник і Присамарська рекреаційна зона. Село Степове знаходиться на відстані 18 км від центру громади – с-ще Слобожанське та 20 км від обласного центру – м. Дніпро. Поруч із селом проходить автомобільна дорога Т 0405. Село Балівка знаходиться від с-ще Слобожанське на відстані 27 км. На заході від села Балівки протікає річка Оріль. Біля села кілька озер - залишки старого русла річки Протовчої (Проточі). На відстані 11 кілометрів на південь від села - лівий берег Дніпра. Через село проходить автомобільна дорога Н 31. На півдні село Балівка межує з селом Орільське. Село Орільське знаходиться від с-ще Слобожанське на

відстані 24 км. Село знаходиться на лівому березі річки Оріль. Через с. Орільське проходить автомобільний шлях Н 31 і Т 0404. Поблизу села - регіональний ландшафтний парк Дніпровські ліси. Села Олександрівка та Василівка розташовані на лівому березі річки Самара (Самарська Затока) та межують з с-ще Слобожанське на заході по водному плесу. Відстань від адміністративного центру громади - селища Слобожанське до села Олександрівка - 25 км, до села Василівка - 27 км.

Клімат помірно-континентальний. Літо жарке і сухе з частими зливами, сильними південно-східними і східними вітрами, які спричиняють посухи; зима м'яка, малосніжна, часто бувають відлиги і ожеледі.

Пересічна температура січня: від - 4,5°C на південний захід до - 6,5°C на південний схід, липня: відповідно + 22,5°C та + 21,5°C. Тривалість безморозного періоду від 187 днів на півночі, до 228 днів на півдні. Період з температурою понад +10°C становить 178 днів. Опадів 450 - 490 мм на півночі і 400 - 430 мм на півдні, переважна більшість їх випадає в теплий період року.

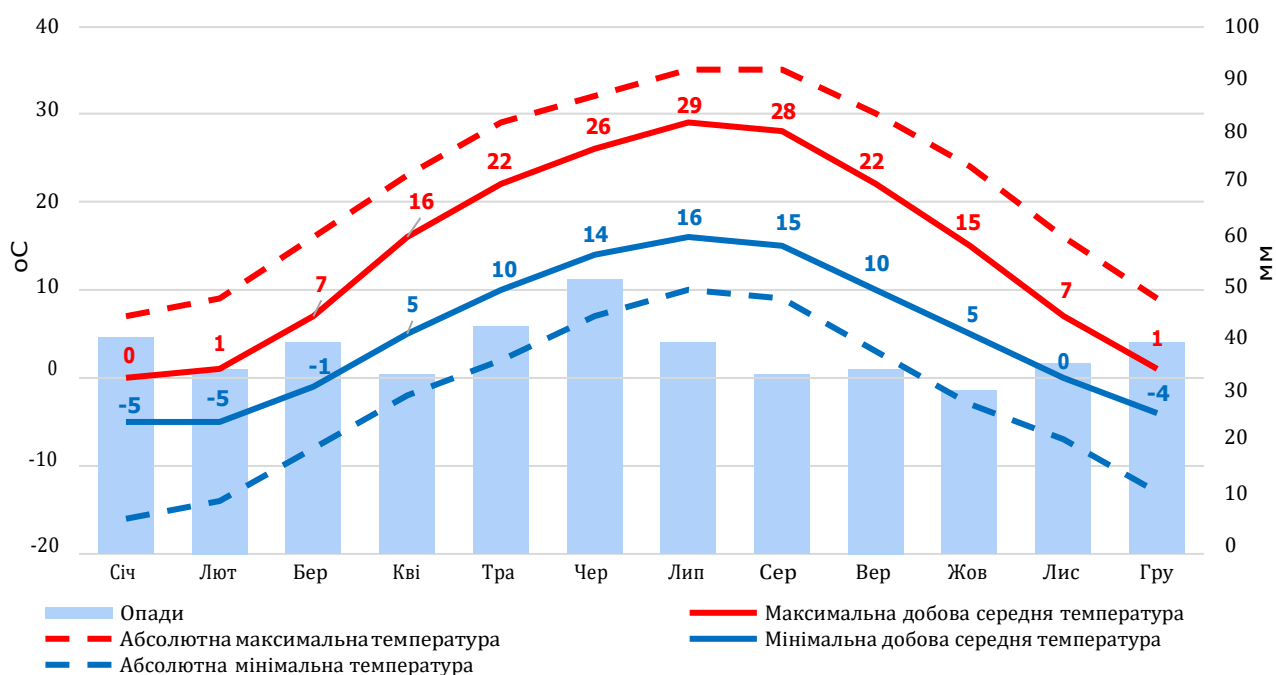

Рис. 2.1. Середні температури і опади

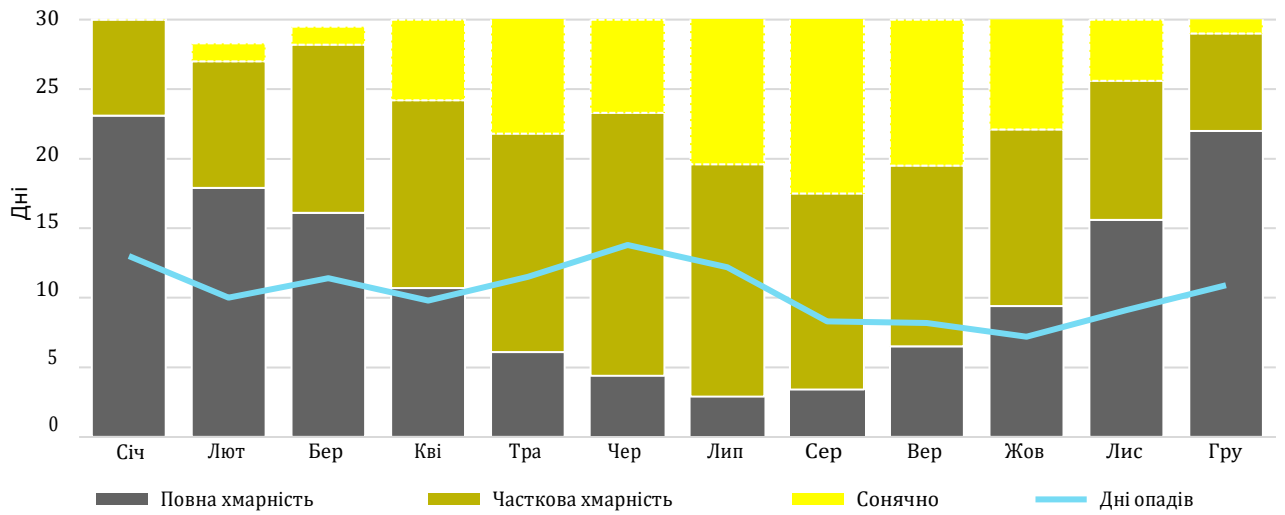

Рис. 2.2. Сонячні, похмури і дні опадів

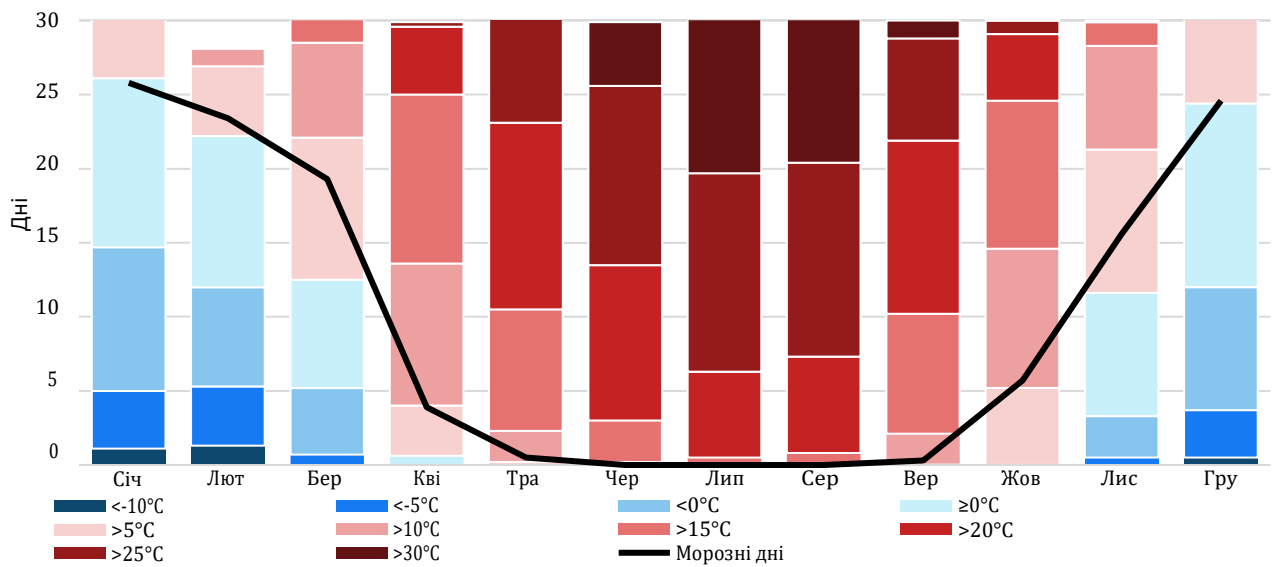

Рис. 2.3. Максимальні температури

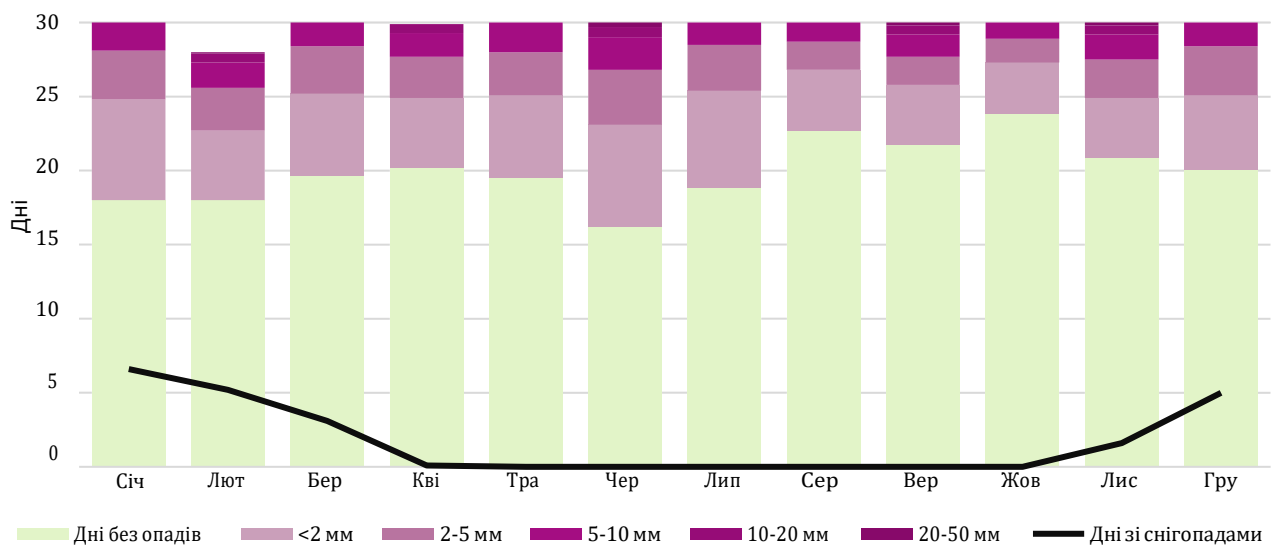

Рис. 2.4. Кількість опадів

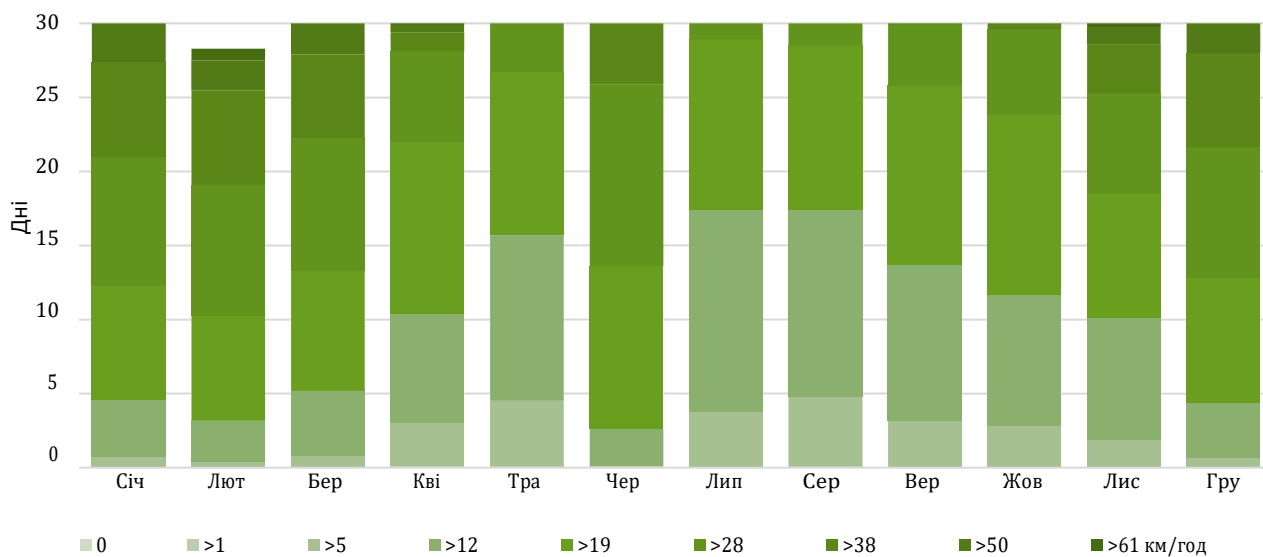

Рис. 2.5. Швидкість вітру

Постійний сніговий покрив (10 – 15 см) утворюється щороку (за винятком крайньої південної частини правобережжя), встановлюється у грудні, сходиться на початку березня. Серед несприятливих кліматичних явищ – відлиги, морози з вітрами, суховії і пилові бурі. Район лежить у межах посушливої дуже теплої агрокліматичної зони.

Таблиця 2.1

Повторюваність напрямків вітру, %

Період року	Пн	Пн -Сх	Сх	Пд-Сх	Пд	Пд-Зх	Зх	Пн-Зх
Теплий період	14,1	12,8	8,8	9,7	13,7	9,6	12,6	20,6
Холодний період	9,6	12,2	13,6	16,6	15,8	10,6	7,6	14,0
Рік	12,0	13,0	11,0	12,0	15,0	10,0	9,0	18,0

Атмосферне повітря

Викиди шкідливих речовин в Дніпропетровській області в атмосферу у 2021 році становили 537,6 тис. т, що на 2,9 тис. т (0,6 %) більше, ніж у 2020 році.

У складі викинутих забруднюючих речовин оксиди вуглецю становлять 273,038 тис. т; діоксиди сірки – 55,121 тис. т; речовини у вигляді суспендованих твердих частинок – 56,927 тис. т; діоксиди азоту – 26,558 тис. т; тощо.

Таблиця

2.2 Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тис. т.

Викиди по області	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Загальна кількість викидів в атмосферне повітря, в т.ч.	1037,075	876,6	833,0*	657,3*	614,3*	576,9*	534,7*	537,6*
- від стаціонарних джерел забруднення	855,775	723,9	833,0	657,3	614,3	576,9	534,7	537,6
- від пересувних джерел забруднення	181,3	152,6	**	**	**	**	**	**

* - без урахування викидів від пересувних джерел

** - дані в органах Держкомстату відсутні.

Таблиця 2.3

Динаміка викидів в атмосферне повітря

Роки	Викиди в атмосферне повітря, тис. т			Щільність викидів у розрахунку на 1 км ² , кг	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг	Обсяг викидів на одиницю ВРП, т/млн грн
	Всього	у тому числі				
		Стаціонарними джерелами	Пересувними джерелами			
2012	1173,077	961,947	211,13	36747	354,008	*
2013	1143,848	940,5	203,348	35831,45	346,608	*
2014	1037,075	855,775	181,3	26807,47	260,547	*
2015	876,6	723,9	152,6	22677,5	221,7	*
2016	833,0**	833,0	*	26093,0	256,9	*
2017	657,3**	657,3	*	20600,0	203,5	*
2018	614,3**	614,3	*	19200,0	191,6	*
2019	576,9**	576,9	*	18100,0	180,8	*
2020	534,7**	534,7	*	16700,0	170,2	*
2021	537,6**	537,6	*	16841,6	172,4	*

* - дані в органах Держкомстату відсутні.

** - без урахування викидів від пересувних джерел

Таблиця 2.4

Динаміка найпоширеніших забруднюючих речовин протягом 2014 – 2021 років, тис. т в Дніпропетровській області

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Усього	855,775	723,9	833,0*	657,3	614,328	576,925	534,656	537,635
пил	99,93	94,211	107,616	69,727	75,998	62,104	52,22	56,927
діоксид сірки	191,671	98,635	181,799	33,6821	52,359	48,168	60,675	55,121
діоксид азоту	52,207	34,946	43,182	25,8447	30,51	28,299	27,042	26,558
оксид вуглецю	340,382	341,924	354,484	695,6406	317,841	303,403	274,719	273,038

Таблиця

2.5 Обсяги викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами у районі та області у 2021 р., т

Населені пункти	Обсяги викидів, т		Збільшення (+) / зменшення (-) викидів у 2021 р. проти 2020 р., т	Обсяги викидів у 2021 р. до 2020 р., %	Викинуто в середньому одним підприємством, т
	у 2020 р.	у 2021 р.			
Дніпропетровська область	534656,4	537635,1	+2978,7	100,6	1012,5
Дніпровський район*	33529,9	30814,0	-2715,9	91,9	157,2

* У 2021 році інформація у розрізі районів формується згідно з Кодифікатором адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад, затвердженим наказом Міністерства розвитку громад та територій від 26.11.2020 № 290 (зі змінами)

2.6 Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у регіоні в м. Дніпрі, тис. т

Населені пункти	Роки							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Дніпропетровська область	855,775	723,9	833,0	657,325	614,328	576,925	534,656	537,635
м. Дніпро	87,725	48,5	80,560	45,681	47,086	40,810	31,109	28,621

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Дніпропетровській області та основним містам наведена на рис. 2.6.

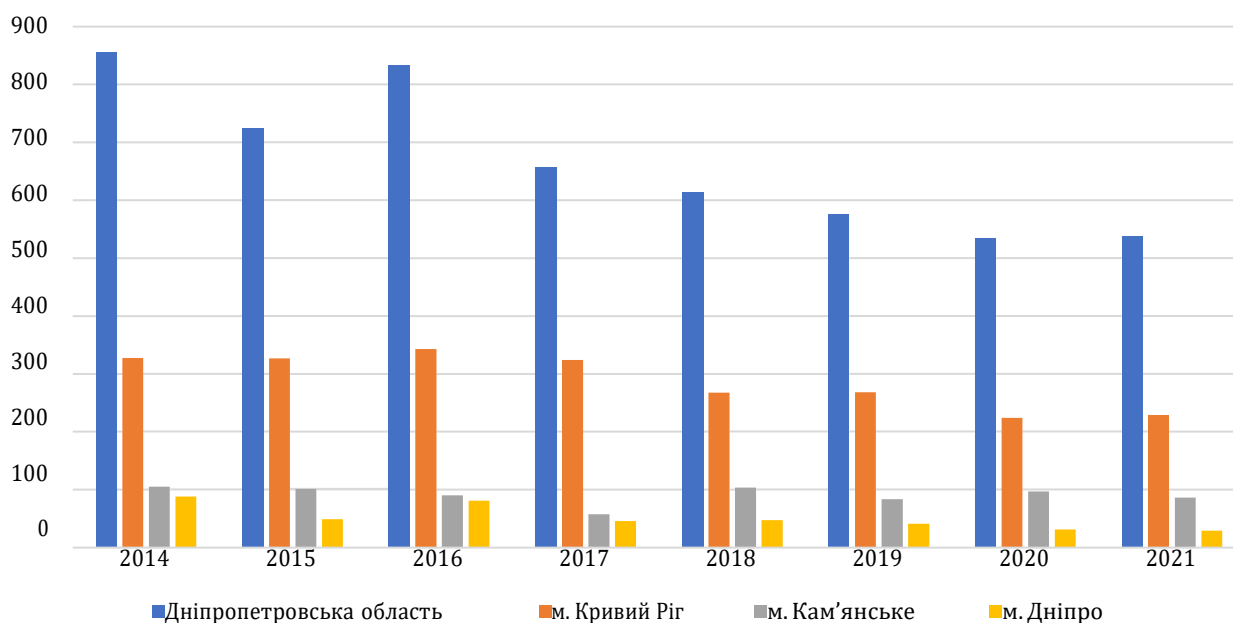

Рис. 2.6. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря відстаціонарних джерел по Дніпропетровській області та основним містам станом на 01.01.2022 (тис. т)

Викиди діоксиду вуглецю стаціонарних джерел зросли на 0,1 млн. т або майже на 1,9 % в порівнянні з 2018 роком.

Від автотранспорту надійшло 65,2 тис. т забруднюючих речовин, у порівнянні з 2018 роком – на 10,3 % (4,8 тис. т) більше.

Основні забруднювачі атмосферного повітря (за видами економічної діяльності)

У 2021 році підприємства добувної промисловості і розроблення кар'єрів викинули в атмосферу 142,2 тис. т (26,4 %) шкідливих речовин від загального обсягу викидів по області. Частина викидів від підприємств постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря у загальному обсязі викидів становить 9,1 %, від переробної промисловості – 62,8 %, від транспорту,

складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 0,5 %, підприємств, які спеціалізуються на водопостачанні, каналізації, поводженні з відходами – 0,9 %.

Основними забруднювачами довкілля у 2021 році залишаються підприємства металургійної, добувної промисловості та виробники електроенергії. Найбільш екологічно небезпечними видами економічної діяльності є видобування металевих руд, виробництво електроенергії, чавуну, сталі та феросплавів. Дані наведені у таблицях 2.7.

Таблиця 2.7

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності станом на 01.01.2022

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном	
		тис. т	відсотків до загального підсумку
Усього		537,6	100,0
1	За видами економічної діяльності, у тому числі:		
1.1.	переробна промисловість	336,9	62,8
1.2.	добувна промисловість і розроблення кар'єрів	142,2	26,4
1.3.	постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	48,9	9,1
1.4.	транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2,6	0,5
1.5.	водопостачання, каналізація, поводження з відходами	5,0	0,9

Якість атмосферного повітря в населених пунктах

Систематичний нагляд за рівнем забруднення атмосферного повітря проводиться на стаціонарних постах Дніпропетровським регіональним центром з гідрометеорології у таких містах, як: Дніпро, Кривий Ріг та Кам'янське.

У 2021 році середньорічні концентрації становили:

- м. Кривий Ріг: пилу – 2,7 ГДК, діоксиду азоту – 1,3 ГДК, фенолу – 0,6 ГДК, аміаку – 0,3 ГДК, формальдегіду – 4,7 ГДК, діоксиду сірки – 0,3 ГДК, оксиду вуглецю – 0,7 ГДК; оксиду азоту – 0,3 ГДК;
- м. Кам'янське: пилу – 2,0 ГДК, діоксиду азоту – 2,0 ГДК, фенолу – 2,7 ГДК, формальдегіду – 4,3 ГДК, аміаку – 1,3 ГДК; оксиду азоту – 0,7 ГДК, діоксиду сірки – 0,14 ГДК, оксид вуглецю – 1,0 ГДК;
- м. Дніпро: пилу – 1,3 ГДК, аміаку – 1,0 ГДК, діоксиду азоту – 2,3 ГДК, формальдегіду – 4,7 ГДК, оксиду азоту – 0,8 ГДК, фенолу – 1,0 ГДК, оксиду вуглецю – 0,7 ГДК, оксид азоту – 0,8 ГДК.

Результати спостережень свідчать, що в 2021 році рівень забруднення атмосфери промислових міст залишався ще досить високим.

Екологічна ситуація загострюється тим, що викиди в атмосферу здійснюються нерівномірно, а переважно в промислових зонах, де велика концентрація

підприємств металургійної, гірничодобувної, машинобудівної, хімічної та іншої промисловості.

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

За інформацією Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології щодо радіоактивного забруднення атмосферного повітря Дніпропетровської області, радіаційна обстановка на території області в цілому була стабільною і знаходилася у межах природного радіаційного фону. Екстремально-високі рівні радіоактивного забруднення не спостерігалися.

Рівень експозиційної дози гамма-випромінювання у 2021 році становив в середньому 13 мікрорентгенів на годину.

Підвищений рівень гамма-фону спостерігався на метеостанції Чаплино у червні – 20 мкР/год, січень, лютий, березень, вересень – 19 мкР/год.

Перевищення контрольного рівня – 25 мкР/год – у 2021 році не було.

На території Дніпропетровській області протягом 2021 року випадків перевищень контрольних рівнів сумарної бета-активності в пробах атмосферних випадінь виявлено не було.

Щільність випадів техногенних радіонуклідів знаходилась на рівні попередніх років.

Концентрація радіоактивних елементів як природного, так і штучного походження в приземному шарі атмосфери утримується на сталому рівні. Можна очікувати подальше зменшення концентрації штучних радіонуклідів в повітрі як за рахунок їх природного розпаду, так і їх подальшого заглиблення у ґрунт.

Ймовірний стан атмосферного повітря, якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

У випадку, якщо проєкт Плану не буде затверджений, а заходи спрямовані на зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря не будуть реалізовані, стан атмосферного повітря на території Слобожанської ТГ більш ймовірно залишатиметься на рівні сучасних показників.

Але за умов нарощування об'ємів виробництва промислових підприємств на території СТГ, збільшення бюджетних, комунальних закладів та житлового сектору громади без впровадження заходів Плану, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря:

- без модернізації промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження сучасних інноваційних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій;

- без проведення термомодернізації бюджетних та житлових будівель, встановлення сонячних колекторів, енергоефективного обладнання в бюджетних, комунальних закладах та в житловому секторі громади;

- без використання альтернативних джерел енергії та сировини, – відбуватиметься збільшення кількості викидів парникових газів від стаціонарних джерел, створюватиметься подальше існування ризиків шкідливого впливу антропогенної діяльності на атмосферне повітря території та, відповідно, на здоров'я населення, що мешкає (перебуває) в межах території ТГ.

Без реалізації заходів, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря – рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме тенденцію зростання, що може знизити рівень комфортного проживання населення.

Водокористування

Водні ресурси

Дніпропетровська область повністю розташована в межах басейну р. Дніпро. Головною рікою гідрографічної мережі Дніпропетровщини є р. Дніпро. Стік річки зарегульований каскадом Дніпровських водосховищ, і в межах області присутні три з них: південна частина Кам'янського та північна частина Дніпровського, а також є вихід до Каховського водосховища. Загальна довжина р. Дніпро в межах області складає 261 км. В межах Кам'янського водосховища – 66 км, в межах Дніпровського водосховища – 94 км, в межах Каховського водосховища – 101 км.

Найбільшими притоками р. Дніпро, що беруть свій початок за межами області, є: Оріль, Самара, Вовча та Інгулець. Найбільш значними притоками р. Дніпро, басейни яких повністю розташовані у межах області (на правобережжі), є Саксагань, Мокра Сура і Базавлук.

Загалом гідрографічна мережа басейну р. Дніпро в межах області за матеріалами інвентаризації представлена: 291 річкою, довжиною більше 10 км, 100 водосховищами, 3292 ставками та 1129 озерами, з яких лише 219 озерплощею три і більше гектарів.

У відповідності до ст. 5 Водного кодексу України всі поверхневі водні об'єкти в межах Дніпропетровської області належать до водних об'єктів загальнодержавного значення.

Водні ресурси у Дніпропетровській області в середній по водності рік становлять 52,8 млрд м³, в тому числі:

- місцевий стік (стік, що формується в межах області) – 0,825 млрд м³ ;
- запаси підземних вод - 0,381 млрд м³;

– транзитний стік – 51,6 млрд м³, який розкладається на санітарний стік не менше як 15 млрд м³ та 37 млрд м³, що йдуть на постійне поповнення водосховищ і водоспоживання промисловими і сільськогосподарськими підприємствами Дніпропетровської та суміжних областей.

Поверхневий стік малих річок становить 1,6 млрд м³, в тому числі:

– 0,83 млрд м³ – місцевий стік.

Зважаючи на те, що водні ресурси на території області розподіляються нерівномірно, покриття їх дефіциту частково вирішується за рахунок перекидання стоку р. Дніпро каналами Дніпро-Донбас, Дніпро-Кривий Ріг, Дніпро-Інгулець, а також водогонами регіонального значення.

За даними звітності за формою № 2ТП - водгосп (річна) за 2021 рік обсяг забору свіжої води по області становив 964,914 млн м³, в тому числі:

– з поверхневих джерел – 875,334 млн м³;

– з підземних – 89,58 млн м³.

В порівнянні з 2020 роком, забір води із природних водних об'єктів зменшився на 47,026 млн м³, у т. ч.: з поверхневих джерел зменшився на 48,846 млн м³; з підземних збільшився на 1,82 млн м³.

Протягом 2021 року було використано: на виробничі потреби – 602,774 млн м³, на питні і санітарно-гігієнічні потреби – 109,592 млн м³, на зрошення – 21,293 млн м³ води.

Кількість води в оборотному та повторному водоспоживанні у 2021 році становила 4563,107 млн м³.

Обсяг скинутих зворотних вод в поверхневі водні об'єкти збільшився на 35,676 млн м³ (з 564,71 млн м³ в 2020 році до 600,386 млн м³ в 2021 році).

Забруднених зворотних вод скинуто 120,326 млн м³ (в 2020 році – 127,7 млн м³); з них 41,553 млн м³ – без очистки; 78,773 млн м³ – недостатньо очищених.

В 2021 році кількість підприємств із скидом зворотних вод в водні об'єкти збільшилась на 3 (з 58 в 2020 р. до 61 в 2021 р.).

Обсяг скинутих зворотних вод в поверхневі водні об'єкти збільшився на 35,671 млн м³ (з 564,72 млн м³ в 2020 р. до 600,386 млн м³ в 2021 р.). Забруднених зворотних вод скинуто 120,326 млн м³ (в 2020 році – 124,732 млн м³); з них 41,553 млн м³ – без очистки, 78,783 млн м³ – недостатньо очищених.

Насамперед, це обумовлено зменшенням скиду зворотних вод з категорією якості “забруднені” та переходом на категорію “очищених” або “чистих” зворотних вод, таких підприємств, як:

- АТ “ДНІПРОАЗОТ” м. Кам’янське - на 1,68 млн м³;
- ПрАТ “Дніпровагонмаш” м. Кам’янське - на 0,21млн м³;
- ПрАТ “Петриківський рибгосп” - на 10,42 млн м³;
- ПАТ “Дніпровський меткомбінат”, м. Кам’янське - на 55,67млн м³.

Також, в 2021 р. зменшився обсяг скиду забруднених зворотних вод – ТОВ ВКФ “Найс” (на 8,55 млн. м³ м. Дніпро).

Скид зворотних вод з категорією якості “нормативно-очищені” зменшився на 1,381 млн м³ (2020 рік – 173,524 млн м³) і становив 172,144 млн м³ в 2021 році. Це обумовлено зменшенням обсягів скиду КП “Дніпроводоканал”. У порівнянні з минулим роком, скид зворотних вод з категорією “нормативно чисті” (без очистки) збільшився на 44,770 млн. м³ і становив 307,916 млн м³ (в 2020 році – 263,146 млн м³). Це обумовлено, збільшенням скиду зворотних вод категорії “нормативно-чисті” (без очистки) у ВП “Придніпровська ТЕС” ПАТ “ДТЕК Дніпрообленерго” – на 20,133 млн м³, ТОВ ВКФ “Найс” – на 21,006 млн м³.

В дійсний час, згідно узагальнених даних звітності за формою № 2ТП- водгосп (річна), в області нараховується 29 підприємств-забруднювачів (в 2020 р. – 35), які здійснюють скид забруднених стічних вод у водні об’єкти.

Зменшились обсяги повторного водовикористання – на 22,511 млн м³, а послідовного – збільшились на 0,253 млн м³.

Порівняльний аналіз основних показників забору та використання води наведено у табл. 2.8.

Таблиця

2.8 Основні показники водокористування та водовідведення води, млн м³ (обсяги оборотної, повторної і послідовно використаної води)

Види економічної діяльності	2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної
Усього за регіоном	865,8	92,2	765,14	76,63	746,418	77,24
За видами економічної діяльності, у т.ч.:						
- промисловість	642,7	93,27	586,43	89,13	*	*
- сільське господарство	50,33	-	41,82	-	44,53	-
- транспорт	1,425	14,37	1,33	4,23	*	*
- будівництво	0,063	0,524	0,268	-	*	*
- торгівля та громадське харчування	0,6	-	0,091	-	*	*
- МТЗ	0,067	-	-	-	**	**
- житлокомунгосп та побутобслуговування	168,0	17,79	172,25	22,79	*	*

*Регіональний офіс водних ресурсів на даний час не володіє означеними даними, в зв'язку зоновленням та удосконаленням програмного забезпечення звітності за формою №2ТП- водгосп (річна).

**не передбачено програмним забезпеченням звітності за формою №2ТП-водгосп (річна).

Забруднення поверхневих вод

У 2021 р. у поверхневі водні об'єкти Дніпропетровської області було скинуто у складі зворотних вод – 373,16 тис. т забруднюючих речовин. У порівнянні з 2020 р. спостерігалось збільшення сумарного обсягу скинутих забруднюючих речовин на 30,82 тис. т.

Скиди органічних речовин, а саме, БСК та ХСК підприємствами- водокористувачами Дніпропетровської області, що звітують за формою № 2ТП- водгосп (річна) становили, відповідно, 1,9925 тис. т та 8,50257 тис. т за рік.

Скиди біогенних речовин у водні об'єкти басейну річки Дніпро в межах Дніпропетровської області визначені за такими показниками як: азот амонійний, нітрит-іони, нітрат-іони, фосфати та становили році – 7,0419 тис. т/рік.

Скиди небезпечних речовин (метали та інші) по Дніпропетровської області за 2021 рік становили :

- важких металів, які не входять до групи пріоритетних речовин: алюмінію – 0,0072 тис. т, заліза – 0,037 тис. т, кобальту – 0,0000002 тис. т, марганцю – 0,0000513 тис. т, міді – 0,0006 тис. т, хрому загального – 0,0013 тис. т, хрому6+ – 0,0000017 тис. т, цинку – 0,0014928 тис. т.
- несинтетичні показники групи важких металів: 0,0000132 тис. т сполук кадмію, 0,003877 тис. т сполук нікелю та 0,0000382 тис. т сполук свинцю.
- несинтетичних забруднюючих речовин: нафтопродуктів – 0,0355 тис. т, СПАР – 0,01392 тис. т, карбамідів – 0,0054648 тис. т, фенолів – 0,0000339 тис.т.

Інформація про скиди в поверхневі водні об'єкти забруднюючих речовин у складі зворотних вод за 2021 рік в порівнянні з 2019 та 2020 роками, наведена у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Забруднюючі речовини у складі зворотних вод

	Скидання забруднюючих речовин за регіоном	2019 рік	2020 рік	2021 рік
		Обсяг забруднюючих речовин, тис. т	Обсяг забруднюючих речовин, тис. т	Обсяг забруднюючих речовин, тис. т
Перелік скинутих забруднюючих речовин				
1	БСК5	2,057	2,1539	1,9925
2	Нафтопродукти	0,0324	0,038685	0,0355007
3	Завислі речовини	2,213	2,3931	2,2771
4	Сухий залишок	136,400	163,755	161,3686
5	Сульфати	38,070	36,2452	40,9387

6	Хлориди	123,400	121,0422	150,9312
7	Азот амонійний	0,498	0,6394	0,5392
8	Феноли	0,000057	0,0000445	0,0000339
9	Нітрати	5,464	5,5573	5,5071
10	СПАР	0,01375	0,0156429	0,0139237
11	Залізо	0,04260	0,036765	0,0367822
12	Мідь	0,000459	0,0004485	0,0006021
13	Цинк	0,001735	0,001546	0,0014928
14	Нікель	0,003321	0,003488	0,003877
15	Хром 6+	0,000004	0,0000032	0,0000017
16	Алюміній	0,005588	0,0052804	0,0071915
17	Свинець	0,000070	0,0000541	0,0000382
18	Кадмій	0,000022	0,0000173	0,0000132
19	Кобальт	0,000001	0,0000002	0,0000002
20	Карбамід	0,005138	0,005019	0,0054648
21	Марганець	0,000036	0,000047	0,0000513
22	Нітриди	0,235	0,2519	0,2197
23	Фтор	0,001424	0,000922	0,0053095
24	Ціаніди	0	0	0
25	Роданіди	0	0	0
26	ХСК	7,948	9,399	8,5025
27	Толуол	0	0	0
28	Фосфати	0,7156	0,794592	0,7759055
29	Хром загальний	0,001203	0,0012635	0,0013020
	Всього:	317,108408	342,3408186	373,1640903

Існуючі системи водопостачання та водовідведення області знаходяться переважно в незадовільному стані, очисні споруди працюють неефективно та потребують ремонту та реконструкції.

В цілому, перевантаження очисних споруд у більшості основних водокористувачів області не спостерігається, проте, якість очищення стічних вод незадовільна, низка показників перевищує нормативи гранично- допустимого скиду забруднюючих речовин (ГДС) і не дозволяє досягнути категорії “нормативно-очищені”.

Якість поверхневих вод

Постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758 “Порядок здійснення державного моніторингу вод” визначено одним з суб’єктів державного моніторингу вод Держводагентство, на яке покладено здійснення державного моніторингу масивів поверхневих вод, включаючи прибережні води.

Відповідно до “Порядку здійснення державного моніторингу вод”, затвердженого наказом Держводагентства України від 24.06.2020 № 587 (далі – Порядок), лабораторія моніторингу вод та ґрунтів РОВР у Дніпропетровській області (далі – лабораторія) в 2020 році здійснювала контроль в 16 постійних пунктах спостереження масивів поверхневих вод. Пункти спостереження розташовані на річках:

- р. Дніпро (Кам’янське водосховище) – 2 створи;
- р. Дніпро (Дніпровське водосховище) – 5 створів;

- р. Дніпро (Каховське водосховище) – 4 створи;
- р. Інгулець – 2 створи;
- р. Саксагань (Макортовське водосховище) – 1 створ;
- Канал Дніпро–Кривий Ріг – 2 створи.

Місця розташування та періодичність відбору проб в цих пунктах наведені в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Місця розташування та періодичність відбору проб у пунктах спостереження

№ з/п	Місце розташування пунктів спостереження	Періодичність відбору проб
Кам'янське водосховище (суббасейн Середнього Дніпра)		
1	476 км, м. Верхньодніпровськ, питний в/з	щомісячно
2	462 км, с-ще Аули, питний в/з м. Дніпро та м. Кам'янське	щомісячно
Дніпровське водосховище (суббасейн Нижнього Дніпра)		
3	420 км, м. Дніпро, правий берег, Кайдакський питний в/з	щомісячно
4	420 км, м. Дніпро, лівий берег, Ломовський питний в/з	щомісячно
5	404 км, м. Дніпро, ВП "ПдТЕС" ПАТ "ДТЕК Дніпроенерго", питний в/з	щомісячно
6	372 км, с. Воронове, питний в/з водоводу ДМП ВКП "Дніпро-Західний Донбас"	щомісячно
7	365 км, с. Військове, питний в/з Солонянського району	щомісячно
Каховське водосховище (суббасейн Нижнього Дніпра)		
8	245 км – м. Марганець, питний в/з	щомісячно
9	236 км – КП "Дніпро", с. Придніпровське	щомісячно
10	228 км – м. Нікополь, питний в/з	щомісячно
11	201 км – м. Покров, питний в/з	щомісячно
Канал Дніпро–Кривий Ріг (суббасейн Нижнього Дніпра)		
12	196 км – с. Мар'янське, ГВС каналу Дніпро-Кривий Ріг	щомісячно
13	канал Дніпро-Кривий Ріг, Південне в-ще, 43 км, питн. в/з р. Саксагань (Макортівське водосховище) (суббасейн Нижнього Дніпра)	щомісячно
14	65 км – КП ПМР "Житлокомплекс" питний в/зм. П'ятихатки	щомісячно
р. Інгулець (суббасейн Нижнього Дніпра)		
15	335 км – Карачунівське водосховище, питний в/з м. Кривий Ріг	щомісячно
16	265 км – с. Андріївка	щомісячно

Протягом 2021 року, відповідно до Програми, лабораторією РОВР у Дніпропетровській області відібрано 274 проби води та виконано 5287 гідрохімічних вимірювань (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11

Показники виконання Програми

Показники виконання	Одиниці виміру	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Всього 2021 р.
За Програмою гідро хімічного моніторингу поверхневих вод	<u>проб</u> вимірювань	48 1008	78 1488	76 1399	72 1392	274 5287

Річка Дніпро

Щомісячно, протягом року, лабораторією виконувались вимірювання за 21 показниками гідрохімічного складу поверхневої води.

Результати вимірювань середньорічних концентрації (в мг/дм³) за основними показниками забруднення по Кам'янському, Дніпровському та Каховському водосховищам за 2020 – 2021 рр. наведені у таблицях 2.12.

Таблиця 2.12

Основні показники забруднення Кам'янського водосховища у 2020 – 2021 рр.

Показники вимірювання	Кам'янське водосховище, пункти спостереження	
	Питний водозабір м. Верхньодніпровськ	Питний водозабір. Аули
	2020 р. / 2021 р.	
БСК5	3,3/2,9	2,6/2,8
ХСК	31,5/30,4	31,2/29,7
Амоній-іони	0,32/0,37	0,33/0,35
Сухий залишок	273/269	274/265
Сульфат-іони	40,0/32,01	40,9/31,45
Хлорид-іони	29,7/27,18	29,7/26,37
Залізо загальне	0,12/0,11	0,13/0,11
Нафтопродукти	0,04/0,054	0,04/0,046
Марганець	0,02/0,06	0,03/0,06

Порівняльний аналіз якості води р. Дніпро (Кам'янське, Дніпровське, Каховське водосховища) по пунктах спостереження протягом 2020 – 2021 рр. дозволяє зробити такі висновки:

1. Якість річкової води в районах основних питних водозаборів річки Дніпро суттєво не змінилася в порівнянні з 2020 роком. В 2021 р. середньорічні концентрації показників солевмісту води р. Дніпро в межах Дніпропетровської області – на рівні значень минулого року. Так, середньорічний вміст сухого залишку – 294 мг/дм³, сульфат-іонів – 42,4 мг/дм³, хлорид-іонів – 33,5 мг/дм³. За такими показниками забруднення як: ХСК, залізо загальне, амоній-іони, якість води у порівнянні з минулим роком декілька покращилась (ХСК – 30,9 мгО/дм³ у 2020 р., 29,5 мгО/дм³ у 2021 р., залізо загальне – 0,14 мг/дм³ у 2020 р., 0,13 мг/дм³ у 2021 р., амоній-іони – 0,32 мг/дм³ у 2020 р., 0,29 мг/дм³ у 2021 р.). За показниками фосфат-іони, марганець якісний стан води погіршився у порівнянні з 2020 р. (фосфат-іони – 0,18 мг/дм³ у 2020 р., 0,23 мг/дм³ у 2021 р., марганець – 0,03 мг/дм³ у 2020 р., 0,05 мг/дм³ у 2021 р.).
2. Спостерігається деяке збільшення мінералізації води уздовж каскаду дніпровських водосховищ: сухий залишок з 269 мг/дм³ у створі питний водозабір м. Верхньодніпровськ (Кам'янське водосховище) до 305 мг/дм³ м. Покров (Каховське водосховище), хлорид-іони – з 27,2 мг/дм³ до 35,9 мг/дм³, сульфат-іони – з 32,2 мг/дм³ до 43,1 мг/дм³. Насамперед, це обумовлено впливом високомінералізованих приток р. Дніпро та зворотних вод великих міст, які розташовані уздовж річки.
3. Максимальні значення за показниками органічного забруднення фіксувались в районах питних водозаборів річки в липні - вересні: ХСК – до

38,0 мгО₂/дм³, БСК₅ – до 4,8 мгО₂/дм³, амоній-іони- 0,64 мг/дм³, залізо загальне – 0,33 мг/дм³, фосфат-іони – 0,61 мг/дм³, марганець – 0,27 мг/дм³. Найнижчі значення за вмістом розчиненого кисню визначені в липні-серпні – до 4,60 мгО₂/дм³.

Зростання вмісту марганцю, БСК₅, ХСК, фосфат-іонів, амоній-іонів та зниження розчиненого кисню, як зазвичай, спостерігалось в другій половині літа і на початку осені, як наслідок встановлення високих температур повітря і води, атакож росту біохімічних процесів.

Якість питної води та її вплив на здоров'я населення

Згідно із Законом України “Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів” – вода питна є харчовим продуктом, придатним для споживання людиною.

Відповідно до вимог чинного законодавства, Державних санітарних норм та правил “Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною”

– ДСанПіН 2.2.4-171-10 (із змінами) – систематичний виробничий контроль за безпечністю та якістю питної води від місця водозабору до місця її споживання здійснюють підприємства питного водопостачання.

ДУ “Дніпропетровський обласний лабораторний центр МОЗ України” та його структурні підрозділи на території області здійснюють вибірково лабораторний контроль якості та безпечності питної води за санітарно- хімічними, мікробіологічними, вірусологічними, паразитологічними, токсикологічними та радіологічними показниками в рамках програми Державного соціально-гігієнічного моніторингу.

Протягом 2021 року мікробіологічними лабораторіями ДУ “Дніпропетровський ОЦКПХ МОЗ” досліджено на бактеріологічні показники 8 800 проб питної води централізованого водопостачання, з них 671 проби не відповідали нормативам, що становить 7,6 %; в тому числі 856 проб води із сільських систем централізованого водопостачання, з яких 156 проб нестандартні (18,2 %) та 2499 проби води децентралізованого водопостачання, з них 309 не відповідали нормативам, що становить 12,4 %.

За результатами соціально-гігієнічного моніторингу якості питного водопостачання населення області надавались інформації в органи влади і місцевого самоврядування, управління Держпродспоживслужби та керівникам об'єктів водопостачання для розробки цільових програм і прийняття відповідних заходів щодо доведення якості питної води до встановлених нормативів.

Таблиця 2.13

Результати лабораторних досліджень питної води на території
Дніпропетровської області за 2020 – 2021 роки

Найменування показника		% до загальної кількості	
		2020 р.	2021 р.
1	Проби води з систем централізованого водопостачання, які не відповідали нормативам за:	всього/ нестанд.	всього/ вище ГДК
	<i>санітарно-хімічними показниками</i>	7354/2252 30,6 %	6910/1685 24,4 %
	<i>бактеріологічними показниками</i>	8451/551 6,5 %	8800/671 7,6 %
2	Проби води з водопровідних мереж, які не відповідали нормативам за:	всього/ нестанд.	всього/ вище ГДК
	<i>санітарно-хімічними показниками</i>	3468/631 18,2 %	3059/563 18,4 %
	<i>бактеріологічними показниками</i>	5933/282 4,8 %	5830/441 7,6 %
3	Проби води із сільських систем водопостачання, які не відповідали нормативам за:	всього/ нестанд.	всього/ вище ГДК
	<i>санітарно-хімічними показниками</i>	735/358 48,7 %	673/386 57,4 %
	<i>бактеріологічними показниками</i>	817/169 20,7 %	856/156 18,2 %
4	Проби води децентралізованого водопостачання, які не відповідали нормативам за:	всього/ нестанд.	всього/ вище ГДК
	<i>санітарно-хімічними показниками</i>	2112/779 36,9 %	2051/702 34,2 %
	<i>бактеріологічними показниками</i>	2217/278 12,5 %	2499/309 12,4 %

Щодо стану водних ресурсів у громаді, то доцільно звернути увагу в першу чергу на проблему водопостачання та водоочищення.

Стан і наявність технічної інфраструктури, яку використовують у домашніх господарствах, – одна з найбільших потреб у розвитку громади найближчими роками. Вони обумовлюють можливості розвитку як у соціальному вимірі (депопуляція, екологічні умови тощо), так і в економічному (інвестиційні майданчики, рекреація тощо).

У с-ще Слобожанське є мережа водогонів, яка на 80% була передана на баланс комунального підприємства «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради. Таким чином, громада не має впливу на розмір встановленого тарифу і на якість послуг. Найбільшою проблемою є пасивність підприємства у справах, пов'язаних із модернізацією мережі. Підприємство управляє загалом понад 2000 км водогонів, і приділяє незначну увагу тій відносно незначній протяжності водогону, який, з іншого боку, для Слобожанської територіальної громади має життєве значення. Ситуація вимагає як технічних, як організаційних та економічних досліджень, так і політичних рішень. Недостатній рівень послуг (зношеність мереж, якість води) є стримуючим фактором для розвитку громади. Окрім низької якості води та втрат, проблемою є висока енергозатратність процесу доставки.

Частково централізоване водопостачання є також у Партизанському та Олександрівці.

Щодо водовідведення, його централізовані системи окрім Слобожанського (майже

повністю), Партизанського та Олександрівки (у багатоповерховій забудові) є також частково в Степовому. Окрім зношеності мереж, проблемою системи водовідведення у сільських населених пунктах є також застаріла технологія фільтрування стоків – поля фільтрації, які, по-перше, виймають з господарського обігу значні земельні ресурси і, по-друге, не забезпечують повноцінної очистки води, яка потім потрапляє у поверхневі шари ґрунту.

Інфраструктура для водопостачання та водовідведення потребує значних капіталовкладень (в основному з 70-х та 80-х років), була передана на баланс водно-каналізаційного підприємства у місті Дніпро, що створює перешкоди з її модернізацією та контролем за якістю послуг.

Відсутність контролю над станом інфраструктури для водопостачання та водовідведення, а також мінімальний вплив на якість послуг та їхню ціну, невизначені відносини з оператором (що стосуються модернізації інфраструктури і навіть поточних ремонтів) є важливим фактором ризику для розвитку громади.

Ті села громади, які мають систему централізованого водовідведення, відводять стоки за межі села, ці стоки не очищуються, а виливаються на т. зв. фільтраційні поля. На практиці це означає, що вони просякають у ґрунт, потрапляючи в ґрунтові води. З точки зору екології території, така практика є неприйнятною такою, що містить вагомий екологічний ризик. Складно оцінити шкоду довкіллю і потенційні загрози. Це негативно впливає на фауну і флору, поверхневі і ґрунтові води. Непродумана експлуатація джерел питної води вже часто відображає свій негативний вплив у вигляді зменшення балансу питної води в с. Степове, що стало однією із причин порушення роботи централізованої системи водопостачання.

Ймовірний стан водних ресурсів, якщо зміни якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

У випадку, якщо проєкт Плану не буде затверджений, а заходи спрямовані на зниження негативного впливу на стан водних ресурсів не будуть реалізовані, в майбутньому існує загроза погіршення якісного стану водних ресурсів через потрапляння забруднених стічних вод до водних об'єктів, подальший розвиток житлової та громадської забудови населених пунктів області, як і виробничо-промислового сектору, спричинятиме техногенне навантаження на водні об'єкти, що розташовані на території Слобожанської СТГ.

Відходи

Статистична інформація за 2021 рік відсутня.

Разом з тим, за даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області на підприємствах області протягом 2020 року утворилося 309 398 тис.

тонн відходів. Із загального обсягу утворених відходів 25,9 тис. тонн становлять відходи I-III класів небезпеки. Близько 28,2 % (87 132,9 тис. тонн) утилізовано, решта – спалено, у тому числі з метою одержання енергії, передано іншим підприємствам з метою утилізації або видалення та направлено в сховища організованого складування (поховання). Найбільшу частку утворення відходів у 2020 році становлять інші мінеральні відходи, змішані та недиференційовані матеріали, хімічні відходи, а також побутові та подібні відходи згорання.

Протягом 2020 року на підприємствах області утворено 309,4 млн тонн відходів, близько 28,2 % з них утилізовано. Детальна інформація стосовно відходів наведена у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Динаміка основних показників поводження з відходами
I - IV класів небезпеки (тис. т)*

№ з/п	Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	Утворено	243 598,8	252 234,5	309 398,4
2	Одержано від інших підприємств	3 245,5	2 518,3	-
3	Спалено	26,1	26,3	27,36
3.1	у тому числі з метою отримання енергії	25,3	25,9	26,98
4	Використано (утилізовано)	85 056,3	90 474,5	87 132,92
5	Направлено в сховища організованого складування (поховання)	104 550,5	107 315,8	-
6	Передано іншим підприємствам			
	- для утилізації	1 512,0	1 567,9	-
	- для видалення	1 599,2	716,7	-
7	Втрати відходів внаслідок витікання, випаровування, пожеж, крадіжок	0,7	0,7	-
8	Наявність на кінець звітного року у сховищах організованого складування та на території підприємств	10 712 436,6	10 689 891,96	11 345 562,36

* Статистична інформація за 2021 рік відсутня.

Щодо громади та стану поводження з твердими побутовими відходами, то варто відзначити наступне.

Централізованим збором та вивозом побутового сміття охоплена уся територія громади, в тому числі новоприєднані території, для яких було встановлено перехідний період щодо оплати належних послуг із поступовим їх переходом на економічно обґрунтованість встановлення тарифів. Діє схема щотижневого об'їзду житлового сектору і забір накопичених в індивідуальних сміттєвих баках ТПВ. Полігон, на який сміття вивозиться на зберігання, розташований у сусідній Новомосковській ТГ та, одночасно, є одним із основних полігонів для міста Дніпра, що слід трактувати додатковим аргументом його стабільної роботи, як мінімум, у середньостроковій перспективі.

Поступово запроваджується практика роздільного збору ТПВ (сепарація скла, пластику та паперу), однак стримуючим в даному випадку нині є актуальні

умови на ринку, які роблять не вигідним подальшу переробку сепарованих відходів (суттєве зниження цін на різні види вторсировини).

Також система збору твердих побутових відходів не передбачає повноцінної їх сепарації з можливістю рециклінгу. В значній мірі така ситуація є об'єктивною з огляду на компетенції та фінансові можливості громади.

Ймовірний стан поводження з відходами, якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

У випадку, якщо проєкт ДДП не буде затверджений, а заходи не будуть реалізовані, стан поводження з відходами на території СТГ більш ймовірно залишатиметься на рівні сучасних показників, а у довгостроковій перспективі погіршуватиметься.

В разі не виконання заходів, передбачених Програмою, фактор поводження з відходами матиме найбільше значення серед ризиків шкідливого впливу на довкілля на території Слобожанської СТГ.

Розвиток системи поводження з побутовими та промисловими відходами є одним із першочергових завдань органів влади у сфері охорони навколишнього природного середовища. В цій сфері також розроблені програми державного і регіонального рівня; очікується, що їх реалізація забезпечить досягнення екологічних стандартів в сфері поводження з відходами і на місцевому рівні.

Зелені насадження і природоохоронні зони

Природно-заповідний фонд

На території Дніпропетровської області розвинені різноманітні типи байрачних лісів, балкові ландшафти з осередками ендемічної степової флори та фауни. У межах області є реліктовий Самарський бір – унікальне природне утворення, якому немає рівних у світі. У долинах степових річок і балках на поверхню виходять кристалічні породи, на яких формуються своєрідні біогеоценози. У долинах малих річок формуються багаті біологічним різноманіттям заплавно-борові та водно-болотні комплекси.

З метою розширення площі територій природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття у 2017 році рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII затверджено Проєкт схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області.

На сучасному етапі розвитку господарювання в межах Дніпропетровської області спостерігається посилення впливу антропогенних чинників на структурні елементи екомережі (див. табл. 2.15) та стан біорізноманіття. Зокрема відбувається відновлення діяльності гірничодобувних підприємств, відведення нових територій під будівництво кар'єрів по видобутку корисних копалин, промислових об'єктів, житлової забудови, влаштування полігонів твердих

побутових відходів. До складу цих земель значною мірою потрапляють і природні території, які могли б стати елементами екомережі, але втрачаються безповоротно внаслідок вище зазначеної діяльності. За останні роки підсилюється вплив на балково-степові екосистеми, які займають важливе місце в системі екомережі Дніпропетровської області. Тут через надмірне випасання (або навпаки раптове припинення випасу), постійні випалювання сухих залишків природної трав'яної рослинності. Останній є причиною значних трансформацій у видовому складі та характері угруповань степової рослинності.

Помітно скоротилась кількість вегетуючих та квітучих ефемероїдів і ефемерів, у тому числі рідкісних та зникаючих видів, занесених до Червоної книги України. З другого боку, після випалів звільнені екологічні ніші швидко заповнюються види з активною екологічною стратегією, внаслідок чого ділянки ковилових та типчакових степів починають поступово заміщуватися угрупованнями пирію повзучого, куничника наземного та інших довгокореневищних злаків. Полезахисні лісосмуги повсюдно, а особливо в південних районах області, потерпають не тільки від випалів, але й від незаконних рубок. Внаслідок цього значна частина лісосмуг втратила захисні функції, має вигляд дуже розріджених насаджень, а подекуди знищена повністю.

У більш задовільному стані знаходяться землі лісового фонду, які є важливим елементом екомережі, але в області, яка знаходиться в степовій зоні, ліси займають незначні площі і не можуть суттєво впливати на формування безперервного екологічного каркасу. Крім того, в лісах відбуваються лісовідновні та суцільні санітарні рубки, нерідко трапляються лісові пожежі, влаштовуються локальні кар'єри для видобутку піску, що загалом також поступово знижує захисну роль лісів для довкілля та їх значення як елементів екомережі.

Таблиця 2.15

Складові структурних елементів екологічної мережі

Категорії об'єктів ПЗФ	Об'єкти ПЗФ					
	Загальнодержавного значення		місцевого значення		разом	
	кількість, од.	площа, га	кількість, од.	площа, га	кількість, од.	площа, га
Природні заповідники	1	3766,2	-	-	1	3766,2
Біосферні заповідники	-	-	-	-	-	-
Національні природні парки	-	-	-	-	-	-
Регіональні ландшафтні парки	-	-	4	14099,66	6	14413,66
Заказники, усього	25	32573,78	82	48388,99	107	80962,77
у тому числі:						
ландшафтні	16	28538,78	49	39002,29	63	67541,07
лісові	5	2955	3	1021	8	3976
ботанічні	2	332	19	4710	21	5042
загальнозоологічні	-	-	1	287	1	287
орнітологічні	2	748	3	462,6	5	1210,6
ентомологічні	-	-	4	462,6	4	462,1

іхтіологічні	-	-	2	2422	2	2422
гідрологічні	-	-	1	22	1	22
загальногеологічні	-	-	-	-	-	-
палеонтологічні	-	-	-	-	-	-
карстово-спелеологічні	-	-	-	-	-	-
Пам'ятки природи, усього	3	148	50	363,94	53	511,94
у тому числі:						
комплексні	1	30	1	3,7	2	33,7
ботанічні	1	56	35	312,24	36	368,24
зоологічні	-	-	-	-	-	-
гідрологічні	-	-	2	3,5	2	3,5
геологічні	1	62	12	44,5	13	106,5
Заповідні урочища	-	-	3	466,4	3	466,4
Ботанічні сади	2	108	1	27	3	135
Дендрологічні парки	-	-	1	2,8	1	2,8
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	1	45	7	417,5	8	462,5
Зоологічні парки	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	32	36640,98	148	63766,29	182	100721,27

Таблиця 2.16

Природно-заповідний фонд Слобожанської селищної територіальної громади

№	Назва	Категорія	Рік створення	Загальна площа (га)	Район	Територіальна громада
Регіональні ландшафтні парки						
1	Дніпровські ліси		22.02.2019	4514,5	Дніпровський	Слобожанська
Заказники місцевого значення						
2	Балка Бубликова	Ботанічний	29137	11,3	Дніпровський	Слобожанська
3	Балка Липова	Ботанічний	26472	3,1	Дніпровський	Слобожанська
4	Балка Орлова	Ботанічний	29137	9,4	Дніпровський	Слобожанська
5	Балка Осипова	Ботанічний	26472	14,4	Дніпровський	Слобожанська
6	Балка Павлівська	Ботанічний	29137	28	Дніпровський	Слобожанська
Регіональні ландшафтні парки						
7	Павлівський ліс	Ботанічна	26472	5	Дніпровський	Слобожанська

Формування екологічної мережі

З метою розширення площі території природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття у 2017 році рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII затверджено Проект схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області.

Основною метою Програми є формування територіально-функціональної системи екологічної мережі в області, яка забезпечить збільшення відсотку

заповідності, а також збереження всього різноманіття природних і напівприродних типів ландшафтів, геологічних пам'яток, ґрунтів, популяцій рідкісних та зникаючих видів флори та фауни регіону, можливість природних шляхів міграції та поширення видів рослин і тварин.

Слід підкреслити, що у складі ключових територій екомережі, організованих за басейновим принципом, не всі ділянки мають однакову природоохоронну цінність, і контури ключових територій не обов'язково мають співпадати з контурами об'єктів природно-заповідного фонду, які створюються в межах цих ключових територій. Адже до складу ключових територій входять не лише ядра, але й сполучні території, екокоридори, і частково навіть відновлювальні ділянки екомережі, які можуть виконувати свої функції поза межами природно-заповідного фонду не менш успішно, аніж у його складі.

Створення повноцінних, реально діючих заповідних об'єктів з власною інфраструктурою, яка повинна враховувати всі природні і соціально-економічні передумови для їх функціонування – складна справа, яка потребує значних коштів і залучення достатнього кваліфікованого науково-виробничого потенціалу.

Загальна площа ключових територій екомережі Дніпропетровської області (рис. 2.7.) складає 798 831 га, в тому числі у відсотках до площі району або міста, а саме:

- Апостолівський район* 32 531 га (23,6 %);
- Васильківський район* 22 405 га (16,8 %);
- Верхньодніпровський район 59 588 га (45,5 %);
- Дніпровський район 32 309 га (23,3 %);
- Криворізький район 32 589 га (24,2 %);
- Криничанський район 35 934 га (21,3 %);
- Магдалинівський район 25 061 га (15,6 %);
- Межівський район 33 749 га (26,9 %);
- Нікопольський район 62 974 га (31,6 %);
- Новомосковський район 62 258 га (30,6 %);
- Павлоградський район* 65 808 га (43,1 %);
- Петриківський район 45 984 га (49,5 %);
- Петропавлівський район 25 401 га (20,3 %);
- Покровський район 27 311 га (22,6 %);
- П'ятихатський район 31 348 га (18,3 %);
- Синельниківський район 26 704 га (16,2 %);
- Солонянський район 26 222 га (15,1 %);
- Софіївський район 18 710 га (13,7 %);
- Томаківський район 31 305 га (26,1 %);
- Царичанський район 27 338 га (30,3 %);
- Широківський район 19 311 га (15,9 %);
- Юр'ївський район 17 185 га (19,1 %);

- місто Дніпро* 16 513 га (40,8 %);
- місто Кам'янське 3 480 га (25,2 %);
- місто Кривий Ріг 16 813 га (41,6 %).

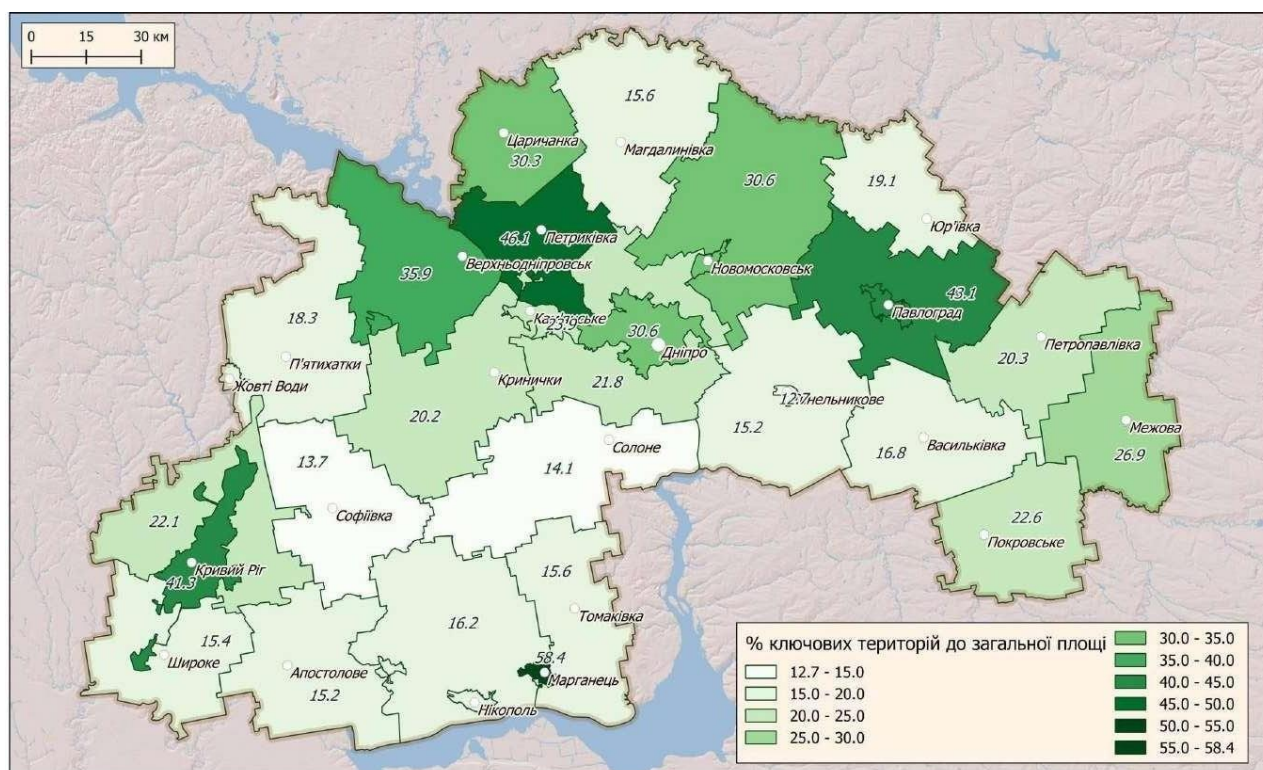

Рис. 2.7. Частка ключових територій екомережі у загальній площі земель порайонах Дніпропетровської області

Флора та фауна

На території області зареєстровано 313 видів адвентивних судинних рослин. Це складає 17,2 % від загальної кількості видів рослин.

Частина їх є інвазійними видами, які добре пристосувалися до місцевих умов, є постійними у складі природних рослинних угруповань, а, іноді і заміщують домінуючі види у цих угрупованнях.

З погляду багатьох авторів, з появою заносних видів не відбувається збагачення флори, тому що посилення процесу антропогенного впливу викликає неминуче загальне збідніння аутохтонної (місцевої) флори, її спрощення й уніфікацію.

Значна інвазійна здатність даних видів становить загрозу аборигенному фіторізноманіттю, негативно впливає на здоров'я населення.

На території Дніпропетровської області зустрічаються 132 види тварин, занесених до Червоної книги України, з них круглих черв'яків - 1, кільчастих черв'яків - 2, членистоногих - 66, хордових - 63.

Також зустрічаються 29 видів тварин, що занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори та перебувають під загрозою

зникнення (CITES); 241 вид тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції); 96 видів, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS); 52 види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA); 7 видів, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS).

У межах природного заповідника "Дніпровсько-Орільський" охороняються види тварин, занесених до Червоної книги України, а також ті, що підпадають під дію міжнародних договорів. Збільшення чисельності деяких охоронюваних видів тварин пов'язано як із удосконаленням заходів з охорони так і з наданням статусу охорони новим видам у кожній наступній редакції Червоної книги України.

Як відомо, головною особливістю фауни є її динамічність, що визначається можливостями та історично сформованими особливостями її видів до зміни свого місця у просторі і надзвичайно динамічній структурі угруповань у часі. На відміну від інших груп живих організмів, тварини активно переміщуються у просторі, змінюючи своє положення відповідно до змін факторів середовища та змін ресурсів. Тому всі заходи і програми щодо охорони фауни повинні враховувати цю її особливість, яка виявляється як в сезонних циклах, так і в багаторічних (при тому доволі стрімких) змінах ареалів, у міграціях, інвазіях, хвилях чисельності тощо. Сезонні та багаторічні зміни локальних угруповань вимагають розробки динамічної системи охорони біорізноманіття загалом і раритетних видів зокрема.

Рослинний світ

Дніпропетровська область розташована в двох підзонах справжнього степу.

Все лівобережжя і більша частина правобережжя знаходяться в підзоні різнотравно-типчакково-ковилового степу. Крайній південний захід правобережжя Дніпропетровської області знаходиться в межах підзони типчакково-ковилового степу.

Для підзони різнотравно-типчакково-ковилового степу є характерним переважання видів злакових (приспособлених до умов сухого степового клімату): ковила пірчаста ковила волосиста типчак (вівсяниця), тонконіг вузьколистий, стоколос безостий, пирій повзучий та значна участь різнотрав'я. У межах підзони типчакково-ковилового степу зменшується частка різнотрав'я.

Але антропогенний фактор змінив природний розвиток степу. Майже вся територія міжріч (крім долинних та балкових схилів) розорана та представлена агроценозами із системою полезахисних лісосмуг. Типова різнотравно-

типчакowo-ковилова рослинність залишилась тільки на схилах балок, уперелісках, де ґрунти мало придатні під ріллю.

За останнє сторіччя становище природної рослинності різко погіршилося – залишки степових зональних та інших типів рослинності були деградовані.

В останні два десятиріччя ділянки степової рослинності менше страждають від випасу, що дає можливість відновлення ковилових угруповань, підвищення фіторізноманіття, у тому числі рідкісних та зникаючих видів.

Природні лісові екосистеми Дніпропетровської області знаходяться у передкризовому стані. Відбувається значне зменшення біорізноманіття.

Лучна рослинність, яка зосереджена в долинах річок і тальвегах балок. порівняно з лісовою та степовою рослинністю має невелику площу та на наш час найчастіше змінюється галофільними угрупованнями.

Вторинні рослини угруповання екосистеми формуються на порушених землях спонтанно, найчастіше утворюючи своєрідні рідколісся, котрі через 40-50 років після початку формування набувають риси природних рослинних фітоценозів.

Штучні екосистеми, що існують в умовах екологічної невідповідності лісів до умов степової зони мають нижчу здатність до саморегуляції і потребують більшої уваги під час догляду.

Зарегулювання р. Дніпра та його притоків сприяє порушенню природного режиму повені, зниженню рівня ґрунтових вод.

Це веде до катастрофічних сукцесій лісових біогеоценозів, зпустелювання – заміни одних біогеоценозів на інші, похідні, навіть до інших типів біогеоценозів – лучних, степових, солонцюво-солончакових.

Рослинність водойм у сучасний період у більшості деградована і перетворена на болотні угруповання, які переважають не тільки у заплавах, але і в руслах малих річок та озер.

Особливої уваги заслуговують водойми в межах Дніпропетровського мегаполісу, які колись прикрашали міське середовище завдяки різноманітній, естетично цінній рослинності, а зараз знаходяться в умовах підвищеного антропогенного навантаження і потребують негайних заходів щодо їх відновлення.

Усе вищенаведене призвело до того, що більшість в минулому самих звичайних видів рослин стали в тій чи іншій мірі рідкісними, зникаючими і у даний час включені до Червоної книги України, Червоного списку Дніпропетровської області.

В області розроблена програма відтворення рідкісних та зникаючих видів рослин у Ботанічному саду Дніпропетровського національного університету та в Криворізькому ботанічному саду.

Чужорідні види рослин

На території області зареєстровано 313 видів адвентивних судинних рослин. Це складає 17,2 % від загальної кількості видів рослин.

Частина їх є інвазійними видами, які добре пристосувалися до місцевих умов, є постійними у складі природних рослинних угруповань, а, іноді і заміщують домінуючі види у цих угрупованнях.

Міграція рослин, розселення видів на нові території існувала завжди. Цей процес вважається одним із пускових механізмів в еволюції рослинного світу. Але сучасні величезні масштаби та небачена інтенсивність цих процесів, безумовно, несуть значну загрозу довкіллю.

Неконтрольовані інвазії все нових та нових рослин на нові для них території, особливо видів небезпечних для сільськогосподарських культур, тварин та людини веде до біологічного забруднення довкілля, в тому числі загрожує порушенням та зруйнуванням унікальної аборигенної рослинності.

Тваринний світ

Фауна хребетних нараховує 384 види тварин. Їх сучасний вигляд сформований за рахунок лісових та гідрофільних видів. З лісовими ландшафтами пов'язані 47

% видів, із гідроценозами – 37 %, із степовими та польовими – 17 %, із населеними пунктами – 6 % видів тварин. Теріофауна включає 62 види (Булахов, Пахомов, 2006 р.).

У степових системах домінуюче положення займають мишоподібні гризуни, ховрах сірий, сліпак звичайний, заєць сірий, лисиця звичайна. У заплавлених лісах

– численний кріт європейський, бурозубка звичайна, вовк, ласка, куниця, кабанчик.

На прикладі досліджень орнітофауни Присамар'я А.А. Губкін (1972) вказує на високу щільність розміщення птахів в умовах степових екосистем (до 6,4 ос./га). В.В. Стаховський наводить реєстр тієї ж території, до якого включено 240 видів птахів. У степовому Придніпров'ї А.А. Губкіним зареєстровано на гніздуванні 145 видів гніздових птахів (1972). Учений зауважує, що для степових ділянок характерні жайворонок польовий (*Alauda arvensis*), жовта трясогузка (*Motacilla flava*), перепілка (*Coturnix coturnix*).

Фауна амфібій степу налічує 10 видів (Булахов та ін., 2007), найхарактерніші серед яких – часничиця звичайна (*Pelobates fuscus*), ропуха зелена (*Bufo viridis*),

жаба озерна (*Rana ridibunda*) та інші. У межах степового Придніпров'я також знайдено 11 видів рептилій (Булахов та ін., 2007).

Зарегулювання стоку більшості малих річок і Дніпра спричинило трансформацію екологічних комплексів риб і майже повну заміну реофільного комплексу лімнофільним. Іхтіофауна за сучасними даними налічує 50 видів риб і круглоротих, що належать до 13 родин 7 фауністичних комплексів.

Як відомо, головною особливістю фауни є її динамічність, що визначається можливостями та історично сформованими особливостями її видів до зміни свого місця у просторі і надзвичайно динамічній структурі угруповань у часі. На відміну від інших груп живих організмів, тварини активно переміщуються у просторі, змінюючи своє положення відповідно до змін факторів середовища та змін ресурсів. Тому всі заходи і програми щодо охорони фауни повинні враховувати цю її особливість, яка виявляється як в сезонних циклах, так і в багаторічних (при тому доволі стрімких) змінах ареалів, у міграціях, інвазіях, хвилях чисельності тощо. Сезонні та багаторічні зміни локальних угруповань вимагають розробки динамічної системи охорони біорізноманіття загалом і раритетних видів зокрема.

Питання збереження біорізноманіття включені до Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI). Аналіз багаторічних даних свідчить про те, що заповідний режим та заходи з охорони безумовно позитивно впливають на стан мешкання та перебування усіх рідкісних видів тварин на території Дніпропетровської області.

Динаміка чисельності основних видів мисливських тварин наведена в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Динаміка чисельності основних видів мисливських тварин (особин)

Види мисливських тварин	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Кабан	1046	1140	1312
Козуля	5140	5557	5951
Заєць-русак	108904	109300	101385
Фазан	43214	44656	50424
Сіра куріпка	89467	81634	78555
Ондатра	-	-	-
Лисиця	-	1595	1638
Вовк	48	-	-
Єнотовидна собака	340	-	-
Борсук	626	-	660
Видра	79	-	109
Куниця	499	-	552
Тхір	20	-	-

Стан і ведення мисливського та рибного господарств

Площа мисливських угідь, наданих у користування становить 2414,689 тис. га, в тому числі: Дніпропетровської обласної організації Українського товариства мисливців та рибалок – 2174,11 тис. га, Дніпропетровської гарнізонної організації товариства військових мисливців та рибалок Збройних Сил України – 44,0 тис. га, ДП “Верхньодніпровське лісове господарство” – 22,064 тис. га (рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.06.2013 № 451-19/VI), Криничанське районне товариство мисливців та рибалок – 147,98 тис. га (рішення Дніпропетровської обласної ради від 20.06.2014 № 544-26/VI), ТОВ “Технометсервіс” – 6,918 тис. га (рішення Дніпропетровської обласної ради від 25.09.2008 № 450-16/V, Криворізька гарнізонна організація Товариства військових мисливців та рибалок Збройних Сил України – 9,185 тис. га (рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 690-34/VI), ДП “Васильківське лісове господарство” – 10,430 тис. га (рішення Дніпропетровської обласної ради від 25.10.2019 № 511-18/ VII). Динаміка добування мисливських тварин наведена у таблиці 2.18.

Таблиця 2.18

Добування основних видів мисливських тварин (особин)

Рік	Види мисливських тварин	Затверджений ліміт добування	Видано ліцензій	Добуто	Не використано ліцензій	Причина невикористання
2019	кабан	77	77	71	-	-
	козуля	65	65	61	-	-
2020	кабан	93	93	81	12	-
	козуля	88	88	88	-	-
2021	кабан	105	105	105	-	-
	козуля	122	122	122	-	-

Питання ведення рибного господарства, організацію та контроль вилучення водних живих ресурсів на водоймах Дніпропетровської області здійснює Управління Державного агентства рибного господарства у Дніпропетровській області. Обсяги вилучення водних живих ресурсів, режими СТРГ визначаються на основі біологічних обґрунтувань, які розроблює НДІ біології Дніпропетровського національного університету та Інститут рибного господарства УААН. Динаміка вилову риби наведена в таблиці 2.19. З метою забезпечення охорони, відтворення водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах Дніпропетровської області, на період нересту, в рамках операції “Нерест-2021”, підготовлено розпорядження голови облдержадміністрації від 24.03.2021 № Р-289/0/3-21 “Про створення у 2021 році обласної міжвідомчої робочої групи з охорони та відтворення водних біоресурсів”.

Таблиця 2.19

Динаміка вилову риби

Рік	Назва водного об'єкту	Затверджений ліміт вилову*, т/рік	Фактичний вилов, т/рік
2019	Дніпровське (Запорізьке) водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	407*	1068,909
	Каховське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	908*	1059,335
	Кам'янське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	1,073*	1153,613
Усього по області		-	3281,857
2020	Дніпровське (Запорізьке) водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	426*	1083,215
	Каховське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	807*	973,397
	Кам'янське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	1,001*	916,088
Усього по області		-	2972,700
2021	Дніпровське (Запорізьке) водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	521,0	990,649
	Каховське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	966,0	907,668
	Кам'янське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	1320,0	957,165
Усього по області		-	2855,482

Охорона та відтворення видів тварин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

На території Дніпропетровської області зустрічаються 132 види тварин, занесених до Червоної книги України, з них круглих черв'яків – 1, кільчастих черв'яків – 2, членистоногих – 66, хордових – 63.

Також зустрічаються 29 видів тварин, що занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори та перебувають під загрозою зникнення (СІТЕS); 241 види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції); 96 види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, СМS); 52 видів, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (АЕWА); 7 видів, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (ЕUROBАTС).

У межах природного заповідника “Дніпровсько-Орільський” охороняються види тварин, занесених до Червоної книги України, а також ті, що підпадають під дію міжнародних договорів (див. табл. 2.20).

Збільшення чисельності деяких охоронюваних видів тварин пов'язано як із удосконаленням заходів з охорони, так і з наданням статусу охорони новим видам у кожній наступній редакції Червоної книги України.

Динаміка вилову риби

	2019 рік	2020 рік	2021 рік
БЕЗХРЕБЕТНІ (INVERTEBRATA)			
Клас МАЛОЩЕТИНКОВІ ЧЕРВИ (OLYGOCHAETA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	1	1	1
Клас П'ЯВКИ (HIRUDINEA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	2	2	2
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	-	-	1
Клас КОМАХИ (INSECTA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	33	33	30
Види тварин, занесені до додатків	6	6	7
ХРЕБЕТНІ (VERTEBRATA)			
Клас ПРОМЕНЕПЕРІ РИБИ (ACTINOPTERYGII)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	7	7	9
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	17	17	16
Клас РЕПТИЛІЇ (REPTILIA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	3	3	3
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	9	9	9

Ймовірний стан рослинного та тваринного світу, якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

Якщо План не буде затверджено, біорізноманіття на території громади, скоріш за все залишиться на сталому рівні, але впровадження заходів з охорони навколишнього природного середовища може позитивно вплинути на чисельності різних видів флори та фауни.

Геологічні та гідрографічні умови

У відповідності до ст. 5 Водного кодексу України всі поверхневі водні об'єкти в межах Дніпропетровської області належать до водних об'єктів загальнодержавного значення.

Територія селищної територіальної громади Слобожанське розташована на межі Дніпровсько - Орельського та Сурсько - Дніпровського фізико- географічних районів. Така ситуація обумовлює складність рельєфної будови території. Селище Слобожанське розкинулося на лівобережній частині р.Дніпра і представлена заплавно-рівнинним рельєфом з абсолютними відмітками поверхні 51,0-73,0 м.

Селищна територіальна громада Слобожанське розташована в межах Дніпровського артезіанського басейну, для якого характерна наявність потужних осадових відкладів, до яких приурочені водоносні горизонти.

В межах, якої виділяються:

- водоносний горизонт древнеалювіальних відкладів річних долин і балок. Залягає широкою половою в 15-20 км вздовж лівого берега Дніпра. Глибини залягання - 10 м. Горизонт безнапірний. Дебіти свердловин 0,2- 3,0 л/сек. Мінералізація 0,3-1,0 г/л, жорсткість 3-6 мг-екв/л;
- водоносний горизонт харківських відкладів. Глибина залягання 6-40 метрів. Горизонт напірний. Дебіти свердловин 0,3-3,0 л/сек. Мінералізація 1 г/л, жорсткість 1-3 мг-екв/л;
- Підземні води по відношенню до бетону мають сульфатну агресивність.
- В плані сейсмічності територія відноситься до несейсмічної зони (ДБНВ.1.1-12/2006).
- Ґрунтові умови характеризуються І типом просідання з можливим проявом ІІ типу.
- Практично усі зафіксовані геодинамічні процеси - підтоплення, явища просідання, зсуви, порушеність території, викликані техногенним навантаженням. Будівництво Запорізької ГЕС спровокувало підняття рівня ґрунтових вод в прибережних територіях на 4,4 метра.
- Рівні залягання ґрунтових вод < 3 м від поверхні. На території об'єднаної територіальної громади, в результаті будівництва Фрунзенської зрошувальної системи і великих втрат води із магістральних комунікацій, підняття рівня зафіксовано в межах 5-6 метра.

Стан та використання мінерально-сировинної бази

За різноманітністю і значимістю природних ресурсів Дніпропетровська область є однією з найбагатших в Україні. Дніпропетровщина відзначається підземними багатствами та сприятливим кліматом, водними ресурсами, родючими ґрунтами.

Про багатство надр області відомо не тільки у державі, Європі, а й у світі, адже тут зосереджені унікальні родовища копалин, значні запаси залізної і марганцевої руд, кам'яного та бурого вугілля, є нафта, природний газ, рідкісні та кольорові метали. Потужною товщею вздовж річки Інгулець більше як на 100 км залягають залізні руди Криворізького басейну, який займає перше місце в Україні.

Область володіє близько 50 % загальнодержавних запасів корисних копалин. Забезпеченість мінеральними ресурсами більша ніж втричі у порівнянні із загальнодержавним рівнем. В області видобувається 100 % марганцевої руди, залізна руда, вугілля, уран, рідкоземельні метали, каолін та граніти, нафта та газ. За кількістю розвіданих запасів та річним обсягом видобутку Криворізький залізорудний басейн займає перше місце в Україні.

Одним із найбільших у світі є Нікопольський басейн марганцевих руд. Значні родовища руд – Оріхово-Павлоградська та Чортомлицька магнітні аномалії, Жовтянське родовище. Також є поклади титану, рутило-ільменітових руд, цирконію, нікелю, кобальту. А родовища “Сергіївське” та “Балка Золота” мають схожість з аналогічними родовищами Канади, Австралії та Південної Африки. Також у надрах області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини багаті кольорової гамаи.

У Дніпропетровській області розвідано єдине в Україні родовище талько-магнезитів, розробка якого дасть змогу на 60–70 % забезпечити потреби України у вогнетривкій сировині та значно зменшити її імпорт з інших країн. До того ж у процесі збагачення талько-магнезитів отримується високоякісний і цінний тальк. У надрах області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини багаті кольорової гамаи.

При розробці Малишівського і Балка Крута комплексних родовищ (Дніпропетровська область) добувається концентрат ставроліту. Балансові запаси ставроліту на цих родовищах становлять майже 1,24 млн т.

У краї розвідано 15 родовищ мінеральних вод, що дає можливість повністю забезпечити потреби населення у лікувальних, лікувально-столових і столових водах.

Система моніторингу геологічного середовища

У межах Дніпропетровської області розвиток ЕГП обумовлюють як природні, так і техногенні чинники. Тут поширені зсуви, підтоплення, осідання земної поверхні над гірничими виробками, переробка берегів водосховищ, карст та просідання лесових ґрунтів (рис. 2.8).

Зсуви займають домінуюче положення серед ЕГП внаслідок значного поширення майже у всіх адміністративних областях, насамперед, на територіях інтенсивного господарського освоєння. Вони виникають на порівняно незначній площі, проте їх активізація має значні негативні наслідки через швидкоплинність їх розвитку та значні деформації та руйнування інженерно-господарських об'єктів. Головними природними чинниками активізації зсувів є метеорологічні, гідрологічні, гідрогеологічні, сейсмічні тощо.

Сучасна активізація зсувів, що розвиваються на схилах різного генезису, досить часто пов'язана з проявом супутніх процесів – ерозійного та абразійного, що є чинниками підсилення основного процесу.

Вплив господарської діяльності на розвиток зсувів часто обумовлюється додатковим навантаженням, підрізкою схилів під час будівельних робіт, створенням динамічних навантажень тощо. Розвиток зсувного процесу викликає руйнування та деформації багатьох промислових, інженерних, житлових та громадських споруд. Особливо активного прояву процес набув на

правобережжі Дніпра та його правих приток. Активізація зсувів у місцях забудови негативно впливає на безпеку споруд і будівель, функціонування господарських об'єктів і територій в цілому.

Моніторингові спостереження у 2021 році проводились на 26 зсувних ділянках I та II категорії та на 15 ділянках підтоплення I категорії.

Розвиток зсувних процесів на території області обумовлений особливостями геолого-гідрогеологічних умов окремих територій. Загальна кількість зсувів та зсувних ділянок складає 382 одиниці, у тому числі в м. Дніпро – 133 зсуви, в м. Кам'янське – 22 зсуви, 227 зсувів на території області. Загальна зсувна площа складає 20,84 км². У період до вивчення території виявлено ще 17 зсувів, але до кадастру вони поки що не занесені. З 26 обстежених моніторингових ділянок активні зсувні процеси у 2021 р. спостерігались на 4 ділянках.

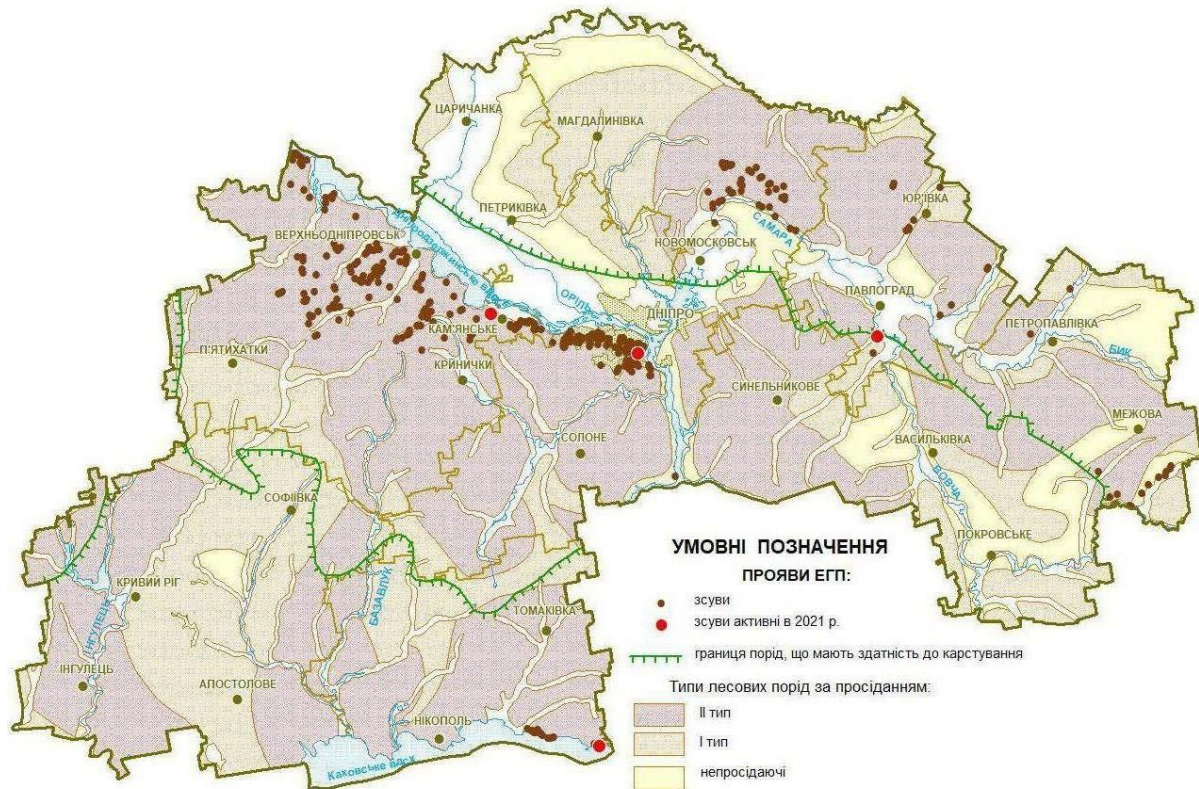

Рис. 2.8. Поширення ЕГП на території Дніпропетровська області

Зсувні ділянки, що розташовані в балках міст Дніпро та Кам'янське, залишаються небезпечними для інженерних споруд та життєдіяльності людей. Головна причина розвитку зсувів – перезволоження лесових ґрунтів на схилах поверхневими та підземними водами у результаті постійного або періодичного підйому підземних вод (після сніготанення, випадання опадів), неорганізоване скидання поверхневих вод (балки Шамишина, Карнаухівська), посилення донної ерозії за рахунок скидання промислових і побутових стоків (балки Баранникова, Аптекарьська, Довга (кол. Червоноповстанчеська).

У м. Дніпро в активному стані знаходився зсув у центральній частині міста (вул. Горяна та Роднікова, пров. Крута Балка, тупик Крута Балка) на лівому схилі балки Крута. Причини утворення зсуву природно-техногенні – активізація ерозії схилів балки, просідання насипних ґрунтів під будинками та забудова верхньої частини схилу. Пошкоджені всі будинки по вул. Роднікова, чотири будинки по вул. Горяна (всі відселені), та три будинки по пров. Крута Балка (два відселені). Загальна площа порушеної ділянки близько 2,5 га (0,025 км²). При повторних обстеженнях зміни не простежуються, окрім прогресуючих тріщин у пошкоджених будинках.

Схильними до активізації в м. Дніпро були зсувні ділянки: на правому схилі балки Рибальська (пров. Кірова 92а, вул. Нахімова, 90, вул. Гавриленка, 10), загальною площею 5,3 га; на правому схилі та в верхів'ї балки Краснопільська (житловий масив "Мирний", завод "Дніпрошина", вул. Б. Кротова та Підмогильного), загальною площею 2,7 га; на правому схилі балки Аптекарьська (вул. Токарного, Богданова, Канатна, пров. Токарного), загальною площею 0,9 га, (вул. Сірко, Ласточкіна та Балка Довга), загальною площею 3,8

Карст є особливо небезпечним екзогенним процесом, що розвивається при взаємодії води з розчинними гірськими породами, і це призводить до порушення стійкості території – її здатності зберігати функціональні несучі властивості під впливом інженерних споруд.

Відклади, що мають здатність до карстування, поширені на площі 17,63 тис. км². Карст покритого типу фіксується на площі 1,55 тис. км² (4,9 %), перекритого – 16,08 тис. км² (50,4 %).

Лесові ґрунти, що здатні до просідання, поширені на площі 22,27 тис. км² (69,8 % території області). Лесові ґрунти, які характеризуються I типом ґрунтових умов за просіданням, займають площу 7,32 тис. км² (22,95 % території). На площі 14,95 тис. км² (46,9 %) поширені ґрунти, які характеризуються II типом ґрунтових умов за просіданням, непросідаючі лесові ґрунти займають площу 2,99 тис. км². На лесових ґрунтах другого типу розбудовані міста Апостолове, П'ятихатки, частково – Жовті Води, Кривий Ріг, Дніпро, Кам'янське та Марганець. Відчутні за величиною просадки, які супроводжувалися серйозними деформаціями громадських та промислових споруд мали місце в містах Нікополь, Дніпро, Кривий Ріг.

Моніторингові ділянки підтоплення

Процес підтоплення є найбільш поширеним серед сучасних ЕГП, що проявляється як у природних умовах, так і під впливом техногенних чинників. Суть даного процесу – це підйом рівня ґрунтових вод та стійке порушення природного режиму зволоження, що викликає несприятливі зміни геологічного середовища.

В Дніпропетровській області – підтоплюються населені пункти, що використовують значні обсяги води без належного водовідведення.

Зважаючи на метеорологічні умови останніх років, а саме, збільшення середньорічних температур повітря та зменшення кількості опадів, складається тенденція до поступового зменшення природно підтоплених територій. Але на урбанізованих територіях та ділянках господарського освоєння (зрошення, сховища рідких побутових і промислових відходів, ставків та водосховищ) площі підтоплення можуть зростати.

Межі площ підтоплення за останній рік у порівнянні з попереднім роком майже не змінилися (у середньому площі змінювались в межах $\pm 2-5$ км²), у порівнянні з минулими роками спостерігалось їх незначне зменшення. Глибина залягання рівня ґрунтових вод в умовах не порушеного рівня в порівнянні з попереднім роком коливалась в межах $\pm 0,1-0,55$ м. моніторингові спостереження проводились виключно по колодязях (інколи по погребках) на 15 ділянках I категорії.

Загальна площа територій, що перебувають у підтопленому стані, 7255 км² при глибині рівня ґрунтових вод 0-3 м, з них 2240 км² – при глибині рівня ґрунтових вод 0-2 м. Підтоплення відмічається на території 925 населених пунктів, з них 18 міст

- загальна площа підтоплення 263 км², 34 селищ міського типу – загальна площа підтоплення 133 км² та 873 села – загальна площа підтоплення 976 км².

Основними чинниками, що сприяють розвитку підтоплення, є: порушення підземного і поверхневого стоку під впливом фільтрації із каналів Дніпро- Донбас, Дніпро-Кривий Ріг, великих водосховищ – Дніпродзержинського, Каховського, Південного, господарських ставків (більше 1300 шт), відстійників, ставків-накопичувачів промислових і шахтних вод, меліорація земель, забудовані території, втрати із комунікацій та ін. Загальна довжина каналів Дніпро-Донбасі Дніпро-Кривий Ріг складає 205,9 км. По обидва боки каналів підтоплені території на відстані 0,3-3,0 км. У межах площ зрошення в стані підтоплення знаходяться багато населених пунктів.

Підтопленими є міста Дніпро, Кам'янське, Кривий Ріг, Апостолове, Зеленодольськ, Широке, Інгулець, Вільногорськ, Тернівка, Першотравенськ, П'ятихатки, Нікополь, Орджонікідзе, Марганець, Гірницьке, Синельникове, Чаплине, Перещепине, Царичанка, Петриківка, Новомосковськ, Верхньодніпровськ, Павлоград та ін.

Ймовірні зміни стану геологічних та гідрографічних умови, якщо ДДП не буде затверджено.

Планом не передбачається реалізація завдань та заходів, які можуть призвести до негативного впливу на геологічне і гідрогеологічне середовище на території СТГ.

Тому у випадку, якщо ДДП не буде затверджено, стан геологічного та гідрологічного середовища території ТГ більш ймовірно залишаться на рівні сучасних показників. Але без впровадження заходів Програми щодо будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд, тобто без належного очищення стічних вод, існує ризик активізації небезпечних фізико-геологічних явищ та процесів.

Земельні ресурси та ґрунти.

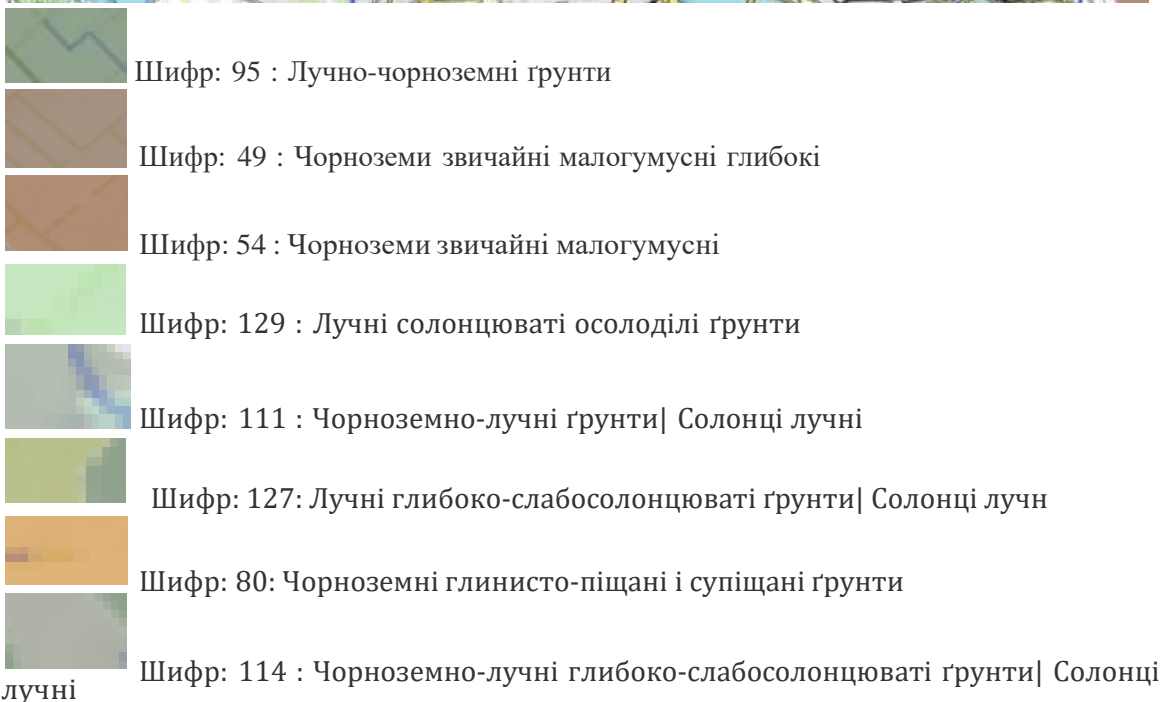
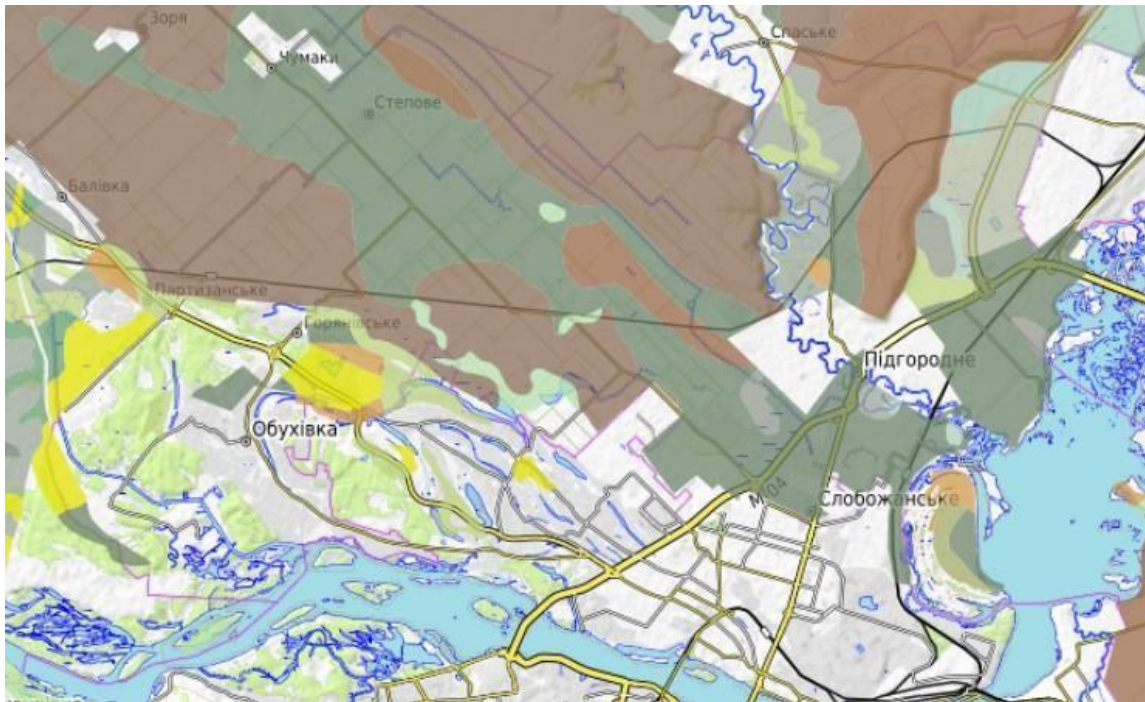

Рис. 2.9 План – схема ґрунтів с-ще. Слобожанське Дніпровського району Дніпропетровської області

Територія області займає 3192,3 тис. га, з них: сільськогосподарські землі – 2512,1 тис. га, ліси і інші лісовкриті площі – 187,5 тис. га, забудовані землі – 43,5 тис. га, відкриті заболочені землі – 26,7 тис. га, відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом – 9,8 тис. га. Усього земель (суші) – 3039,6 тис. га, території, що покриті поверхневими водами – 152,7 тис.га.

Основний фонд ґрунтового покриття Дніпропетровської області складають чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу від легкосуглинкових до легкоглинистих. Найбільшу питому вагу займають сільськогосподарські угіддя – 78,7 %, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Діяльність господарств агропромислового комплексу Дніпропетровської області в галузі рослинництва здійснюється із застосуванням заходів з підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах.

Таблиця 2.21

Структура земельного фонду регіону, тис. га

Основні види земель та угідь	2017 рік		2018 рік		2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	усього	%	усього	%	усього	%	усього	%	усього	%
Загальна територія, у т.ч.:	3192,3	100	3192,3	100	3192,3	100	3192,3	100	3192,3	100
1. Сільськогосподарські угіддя з них:	2513	78,7	2511,5	78,7	2513,2	78,7	2512,1	78,7	2512,1	78,7
рілля	2127,4	66,6	2126,8	66,6	2152,7	67,4	2152,6	67,4	2152,6	67,4
багаторічні насадження	53,1	1,7	53,1	1,7	49,94	1,6	49,9	1,6	49,9	1,6
сіножаті і пасовища	332,5	10,4	331,5	10,3	310,5	9,2	309,5	9,2	309,5	9,2
2. Ліси і інші лісовкриті площі	192,8	6	193,4	6,1	187,48	5,9	187,5	5,9	187,5	5,9
з них вкриті лісовою рослинністю	163,7	5,1	82,08	2,6	88,51	2,8	84,7	2,7	84,7	2,7
3. Забудовані землі	193,2	6,1	31,7	1	42,5	1,3	43,5	1,4	43,5	1,4
4. Відкриті заболочені землі	26,1	0,8	27,49	0,9	25,5	0,8	26,7	0,8	26,7	0,8
5. Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом	41,6	1,3	10,13	0,3	9,8	0,3	9,8	0,3	9,8	0,3
6. Інші землі	418,7	13,1	418,01	13,1	413,9	13,0	412,8	12,9	16,96	2,7
Усього земель (суша)	3036,6	95,1	3036,6	95,1	3036,7	95,2	3039,6	95,2	128,1	20,4
Території, що покриті поверхневими водами	155,7	4,9	155,65	4,9	152,6	4,8	152,7	4,8	11,8	1,88

Основні чинники антропогенного впливу на земельні ресурси та ґрунти

Розробка корисних копалин відкритим способом потребує проведення розкривних робіт, що призводить до порушення земель. Дані стосовно порушених, відпрацьованих та рекультивованих земель на території Дніпропетровської області наведено у таблиці 2.22.

Порушені, відпрацьовані та рекультивовані землі

<i>Землі</i>	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Порушені, тис. га	37,9500	37,9500	37,9500	37,9500	37,9500
% до загальної площі території	1,51	1,51	1,51	1,51	1,51
Відпрацьовані, тис. га	6,0300	6,0300	6,0300	6,0300	6,0300
% до загальної площі території	0,24	0,24	0,24	0,24	0,24
Рекультивовані, тис. га	0,002	4,65	4,65	*	*
% до загальної площі території	0,0001	0,14	0,14	*	*

* дані не надані Головним управлінням Держгеокадастру у Дніпропетровській області

Ймовірний стан земельних ресурсів та ґрунту, якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

У випадку, якщо План не буде затверджено, а заходи з охорони навколишнього природного середовища не будуть реалізовані, є ризик погіршення якісного стану ґрунтів на території СТГ.

Без впровадження основних заходів Плану, без:

- сприяння виконанню робіт з консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель, рекультивація порушених земель;
- проведення інвентаризації земельних ділянок, що знаходяться на території Слобожанської СТГ;
- будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд;
- здійснення робіт з благоустрою, розчистки та поліпшення санітарного, екологічного стану поверхневих водних об'єктів;
- встановлення прибережних захисних смуг навколо поверхневих водних об'єктів; якість ґрунтів може погіршуватись.

Аналіз захворюваності

В останні роки в області, як і в цілому в країні, незадовільний стан здоров'я населення характеризується низьким рівнем народжуваності, високою смертністю, від'ємним природним приростом і демографічним старінням населення.

Через несприятливі демографічні зміни відбувається подальше погіршення стану здоров'я населення з істотним підвищенням у всіх вікових групах рівнів захворюваності й поширеності хвороб, зокрема хронічних неінфекційних захворювань, ураховуючи хвороби системи кровообігу, злоякісні новоутворення, цукровий діабет, хронічні захворювання нирок та інші. На хронічну патологію страждають майже 60% дорослого та 20% дитячого населення. Викликає занепокоєння тенденція до погіршення стану здоров'я молоді, збільшення

випадків соціально небезпечних хвороб, у тому числі туберкульозу та ВІЛ/СНІДу, тощо. Зростання захворюваності населення відбувається внаслідок поширення чинників ризику, зокрема тютюнопаління, зловживання алкоголем і вживання наркотиків, передусім серед осіб молодого віку.

Розповсюдженість захворювань у Дніпропетровській області у 2018 році становить 21873,1 випадків на 10 тисяч населення й перевищує показник по Україні на 10%. Захворюваність мешканців області за цей період – 8442,7 на 10 тисяч населення, що перевищує згаданий показник по Україні на 23%. Розповсюдженість захворюваності серед дитячого населення 18466 на 10 тис. дітей віком до 17 років включно, показник захворюваності становить 13975 на 10 тис. дітей, що на 20% перевищує загальноукраїнський показник. Занепокоєння викликає захворюваність на онкологічні хвороби (379, 4 на 100 тис. населення), особливо захворюваність на візуальні форми раку (127 на 100 тис. населення), серцево-судинні захворювання.

Смертність від серцево-судинних захворювань у Дніпропетровській області, й загалом в Україні, посідає перше місце і становить 67,1%, смертність від гострого інфаркту міокарда (ГІМ) за останні декілька років збільшилася з 7,0% до 8,9%.

Протягом 2018 року зареєстровано 5400 хворих на гострий інфаркт міокарда, із них 2952 – хворі з життєзагрозливим Q-інфарктом міокарда, який потребує невідкладної високоспеціалізованої кардіологічної допомоги, а саме – первинного стентування інфаркт-залежної артерії. Якщо летальність при гострому інфаркті міокарда по області у 2018 році становила 12,35%, то летальність після первинного стентування – 6,1%, що врятувало життя багатьом мешканцям Дніпропетровської області.

На сьогодні у Дніпропетровській області також значно зріс показник смертності від ішемічної хвороби серця, з 85,3 у 2017 році на 10 тис. населення до 101,2 у 2018 році. Єдиним діагностичним методом візуалізації ішемічної хвороби серця є діагностична коронарографія, за допомогою якої також можна провести стентування або аорто-коронарне шунтування при багатому судинному ураженні коронарних артерій. Таких втручань у регіоні щорічно проводиться майже 1000.

Постійно зростає кількість оперативних втручань на відкритому серці. Щорічно в області проводиться 300 таких операцій, що дозволяє не направляти пацієнтів до профільних центрів м. Києва.

Особлива увага надається дитячій кардіохірургії, виконуються операції зі складними вродженими вадами серця, зокрема немовлятам від 0 років.

За складністю та об'ємом оперативних втручань хворим зі складними порушеннями ритму Дніпропетровська область посідає одне з перших місць в

Україні. Потреба в операціях весь час зростає, черга пацієнтів для проведення лікування розтягнулася на 4 місяці.

Адекватне фінансування дозволить наблизити надання своєчасної висококваліфікованої, вузькоспеціалізованої допомоги хворим кардіологічного профілю у Дніпропетровській області та сприятиме подовженню життя хворих.

Хвороби сечостатевої системи: розповсюдженість – 1604 на 10 тис. населення, захворюваність – 795,5 на 10 тис. населення, в тому числі спостерігається щорічний приріст у середньому на 7% кількості хворих, які потребують замісної ниркової терапії.

Забезпеченість населення України гемодіалізом у 2018 році становила лише 127 на 1 млн населення (за даними національного реєстру хворих на хронічну хворобу нирок), тоді як у 27 країнах ЄС ця цифра становила в середньому 952 на 1 млн населення. Забезпеченість населення Дніпропетровської області – 8 хворих на 100 тис. населення (за даними національного реєстру хворих на хронічну хворобу нирок), що є одним із найнижчих показників забезпеченості хворих лікуванням методом гемодіалізу в Україні.

Відповідно до чинних клінічних протоколів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я від 11 лютого 2016 року № 89 „Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги пацієнтам з хронічною хворобою нирок V стадії із застосуванням гемодіалізу або перитонеального діалізу”, а також адаптованої клінічної настанови „Надання медичної допомоги хворим на хронічну хворобу нирок V стадії, які лікуються гемодіалізом” процедури гемодіалізу для замісної ниркової терапії пацієнтам з хронічною хворобою нирок застосовуються тричі на тиждень, тобто 156 процедур на рік.

Постійне (орієнтовно до 7% щорічно) збільшення кількості хворих на термінальну стадію хвороби нирок V ст., яка потребує лікування методами замісної ниркової терапії, забезпечує гарантований прогресуючий за обсягом попит державних та комунальних установ охорони здоров'я на витратні матеріали для гемодіалізу та перитонеального діалізу. Темпи збільшення кількості таких пацієнтів перевищують темпи приросту населення в усьому світі майже в п'ять разів. За прогнозами фахівців, кожні десять років кількість хворих, які будуть потребувати лікування методами замісної ниркової терапії, буде подвоюватися.

В області функціонують 5 діалізних центрів, у яких отримують лікування методом замісної ниркової терапії 431 пацієнт. У листі очікування перебувають 65 хворих.

Адекватне фінансування дозволить наблизити надання своєчасної висококваліфікованої, вузькоспеціалізованої допомоги хворим неврологічного профілю у Дніпропетровській області та сприятиме подовженню життя хворих

для подальшої трансплантації нирки та повернення пацієнта до повноцінного життя й повної соціальної адаптації.

Злоякісні пухлини щорічно виявляють у Дніпропетровській області більш як у 12 тис. осіб. Щороку помирають від раку майже 6 тис. осіб, із них до 35% – особи працездатного віку. Через запізню діагностику онкологічних захворювань залишається значною чисельність хворих, які помирають протягом року після встановлення діагнозу (33 – 35%). На сьогодні в області проживає понад 70 тис. осіб, які перенесли онкологічне захворювання. Рівень захворюваності та смертності від раку постійно підвищується через несприятливу екологічну ситуацію. Стан ранньої діагностики злоякісних новоутворень певних локалізацій (рак молочної залози, шийки матки, передміхурової залози) потребує поліпшення. Постійне впровадження новітніх медикаментозних засобів для лікування онкологічних хворих призводить до збільшення виживаності пацієнтів та, таким чином, до зростання кількості мешканців області, які живуть з діагнозом онкологічного захворювання. Водночас унаслідок прогресуючого подорожчання сучасних протипухлинних засобів та зростання контингенту хворих збільшується вартість лікування онкологічних захворювань у населення Дніпропетровської області загалом.

Дніпропетровська область на сьогодні на першому місці зі стану розповсюдження епідемії ВІЛ/СНІДу серед регіонів України. Майже кожен сотий мешканець області є ВІЛ-інфікованим, у більшості випадків інфекція має статевий шлях передачі.

В області здійснюються активні заходи зі збільшення рівня діагностики ВІЛ- інфекції серед населення, у тому числі за кошти обласної програми „Здоров’я населення Дніпропетровщини на 2015 – 2019 роки”, затвердженої рішенням Дніпропетровської обласної ради від 05 грудня 2014 року № 586-28/VI (зі змінами), з подальшим максимальним охопленням лікуванням та профілактичними заходами.

Разом з тим уже багато років поспіль через відсутність у країні чіткого механізму забезпечення статистичними даними виникає занепокоєння стосовно значного поширення серед населення споріднених інфекцій, що можуть передаватися статевим, парентеральним та вертикальним шляхами, наприклад, вірусні гепатити.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров’я, у світі до 2% населення інфіковані вірусами гепатиту В та С, проте не мають доступу до діагностики та лікування. У країнах Європи поширеність вірусних гепатитів становить від 1,5 до 1,6% населення.

Лікування вірусного гепатиту С у ВІЛ-інфікованих хворих періодично у невеликій кількості забезпечується в рамках виконання окремих програм за кошти міжнародних донорів. Незначна частка (до 10%) ВІЛ-інфікованих пацієнтів також

отримують профілактику й лікування опортуністичних захворювань за кошти обласного й місцевих бюджетів та гуманітарних донорів.

На жаль, в області доступ пацієнтів до діагностики вірусних гепатитів, є вкрай обмеженим через різні причини. На сьогодні, окрім покладеного на сімейних лікарів первинної ланки скринінгу на вірусні гепатити задекларованого населення, в області майже відсутні безкоштовні заходи з вищезгаданої діагностики. Навіть така декретована група як вагітні жінки змушені проходити ціобстеження за рахунок власних коштів.

Водночас лікування опортуністичних інфекцій та вірусних гепатитів мають високу вартість, через що не завжди доступне для багатьох жителів області, з подальшим ускладнюючим економічним фактором у вигляді збільшення смертності молодого працездатного населення та зниження народжуваності або інвалідізації майбутнього покоління.

Під диспансерним наглядом лікарів закладів охорони здоров'я Дніпропетровської області перебуває 4200 дорослих гематологічних хворих (2685 – онкогематологічних, із них 187 хворих на хронічний мієлоїдний лейкоз (ХМЛ), 118 дорослих хворих на гемофілії та Вілебранта).

В області щорічно спостерігається зменшення репродуктивного потенціалу (стрімко знижується чисельність дитячого населення та жіночого населення фертильного віку) при середніх, порівняно із загальнодержавними, показниками малюкової та материнської смертності (відповідно 7,6% та 10,9% на 100 тис. народжених живими по області проти 7,9% та 12,9% на 100 тис. народжених живими по Україні). Разом з тим порівняно з 2014 роком на 30% зменшилася кількість пологів. Питання збереження в області здоров'я населення та забезпечення охорони материнства і дитинства залишаються вкрай актуальними.

Із моменту створення громада не перебирала на себе від району сфери первинної медичної допомоги (амбулаторії, ФП), перераховуючи до районного бюджету медичну субвенцію. Тільки 2020 року уся система первинної медичної допомоги перейшла у підпорядкування громади (після реформування субрегіонального рівня). Заклади первинної медичної допомоги підпорядковані єдиному комунальному некомерційному підприємству.

Крім первинної медичної допомоги, у підпорядкування громаді перейшов від району і спеціалізований медичний заклад – колишня Центральна районна лікарня (в результаті реформи вона не отримала статусу лікарні новоствореного району, тому перейшла до повноважень громади). Перейшовши у власність громади, лікарня почала розвиватися, зберігши весь персонал, отримує ліцензії Національної служби здоров'я України: наразі ліцензованими є 20 послуг, що для такого роду закладу є дуже позитивним показником. Це дає їй змогу конкурувати з іншими медичними закладами,

розташованими неподалік, напр. у Дніпрі. Для всіх медичних закладів у громаді при наданні ними послуг з охорони здоров'я характерний підхід, який прагне до максимально якісного обслуговування при збереженні ринкового обґрунтування власної діяльності.

Таблиця 2.23

Характеристика мережі закладів охорони здоров'я

Найменування	Рік будівництва або капітального ремонту	Проектна потужність	Кількість працівників	Бюджет тис. грн. (витрати на утримання)
КП «Слобожанська центральна лікарня» ССР	1983	295 ліжко-місць	405	15 501,8
КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» ССР у тому числі:	н/д	-	-	9 947,7
Слобожанська АЗПСМ	1998	100 відвідувань за зміну	23	
Степнянська АЗПСМ	1990	20 відвідувань за зміну	3	
Балівська АЗПСМ	1970	20 відвідувань за зміну	3	
Партизанська АЗПСМ	1992	20 відвідувань за зміну	3	
Олександрівська АЗПСМ	1979	20 відвідувань за зміну	3	
ФП с. Василівка	1964	10 відвідувань за зміну	1	
ФП Нижньодніпровський	1970	10 відвідувань за зміну	0	

Таким чином, сфера охорони здоров'я в Слобожанській ТГ представлена:

1. вторинною ланкою: Комунальне підприємство «Слобожанська центральна лікарня» Слобожанської селищної ради;
2. первинною ланкою: Комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Слобожанської селищної ради у складі Слобожанської, Степнянської, Балівської, Партизанської, Олександрівської амбулаторій загальної практики сімейної медицини (АЗПСМ) та фельдшерських пунктів (ФП) в селі Василівка та Нижньодніпровський на ж/м Молодіжне с-ще Слобожанське.

В с-ще Слобожанське функціонує Дніпровський медико-хірургічний центр ім. М.І. Пірогова, де кваліфіковані хірурги виконують повний спектр операцій в онкології, оперативної ендоскопії, рентген - ендоваскулярні та пластичні реконструктивні втручання. Крім традиційних хірургічних практик, широко використовують лапароскопічні техніки. Після операції пацієнти в клініці знаходяться на короткостроковому перебуванні.

Також в с-ще Слобожанське лікарі медичного центру Sky Med здійснює діагностику, профілактику та лікування різних хвороб, зокрема зі спеціалізацією отоларинголог, кардіолог, травматолог, невропатолог, терапевт.

У разі, якщо зміни проєкт ДДП не буде затверджено, всі передбачені заходи не будуть комплексними, інтегрованими та ефективними, адже інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті міста сприятиме накопиченню екологічних проблем, серед яких значна амортизація комунального обладнання та незадовільний стан інфраструктури, що можуть нести загрози техногенного характеру. Більш того, може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що ускладнить існуючу екологічну ситуацію.

Особливу загрозу становитиме проблема зношеності мереж водогонів. Проблемою системи водовідведення у сільських населених пунктах є також застаріла технологія фільтрування стоків – поля фільтрації, які, по-перше, виймають з господарського обігу значні земельні ресурси і, по-друге, не забезпечують повноцінної очистки води, яка потім потрапляє у поверхневі шари ґрунту, що призводить до погіршення стану поверхневих та підземних вод, ґрунтів, а це, в свою чергу, може підвищити ризик виникнення новоутворень і хвороб травлення в населення, призвести до зниження біорізноманіття тощо.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Слобожанська селищна територіальна громада - східні "ворота міста" Дніпро, розташована на перехресті торговельних шляхів, у екологічно чистій місцині природи, з унікальними земельними ресурсами та великими запасами прісної води, де живуть та працюють майстри з меліорації, овочева "житниця" міста зі сприятливими умовами для ведення бізнесу, громада з надзвичайним людським потенціалом, здатним брати на себе відповідальність і будувати майбутнє.

Бачення Слобожанської територіальної громади у Плані наступне:

- конкурентоспроможна, фінансово незалежна громада з розвинутою промисловою зоною, сучасними логістичними центрами, з інвестиційними можливостями, що ефективно використовує природні ресурси для розвитку фермерства та агропромислового комплексу.
- комфортна та безпечна для проживання громадян територія, тихий спокійний район з розвинутою енергозберігаючою інфраструктурою, гарним житлом, дорогами та транспортним сполученням, з місцями для відпочинку, занять фізкультурою та спортом.
- ініціативна, активна громада, яка забезпечує власний розвиток та місцеве самоврядування, це сучасні дошкільні заклади і школи з використанням інноваційних освітніх технологій, що сприяють культурному розвитку особистості, служать людям духовним центром

Вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення, при

впровадженні заходів може мати тільки позитивні наслідки.

Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Плану зведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Плану

Чи може реалізація Програми причинити:	Негативний вплив			Пом'якшення я існуючої ситуації
	Так	Ймові рно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			●	+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?			●	+
3. Погіршення якості атмосферного повітря			●	+
4. Появу джерел неприємних запахів?			●	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			●	+
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			●	+
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			●	+
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			●	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			●	+
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			●	+
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			●	+
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			●	
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			●	+
14. Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			●	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			●	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			●	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?			●	+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			●	
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			●	
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			●	
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			●	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?			●	
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			●	
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			●	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літо генної основи або зміни геологічної структури?			●	+

26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			●	
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями Плану та цілями місцевих громад?			●	+
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			●	
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, чисельності або територіальному представництві?			●	+
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?			●	
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			●	
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			●	+
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			●	
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появи естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			●	+
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			●	+
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			●	+
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			●	+
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			●	+
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			●	
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			●	
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			●	
42. Погіршення екологічного моніторингу?			●	
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			●	
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			●	+
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			●	
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			●	
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			●	+
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			●	
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			●	+
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			●	

На основі оцінок, представлених у таблиці 3.1, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації плану:

Атмосферне повітря – позитивний вплив, а саме: зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними та пересувними джерелами внаслідок виконання заходів Плану.

Водні ресурси – позитивні наслідки а саме: поліпшення гідрологічного, санітарного, технічного стану та якості води; створення водоохоронних зон, підвищення надійності експлуатації водопровідних мереж та ефективності водопідготовки та очищення стічних вод із застосуванням ефективних технічних рішень, сучасних технологій і матеріалів підвищення надійності роботи каналізаційних мереж, усунення забруднення підземних вод зменшення

надходження забруднюючих речовин в водні ресурси внаслідок виконання заходів Плану.

Відходи – позитивні наслідки за рахунок забезпечення екологічно безпечного збирання та перевезення ТПВ; придбання та впровадження установок, обладнання та машин для збору та транспортування побутових відходів; впровадження роздільного збору ТПВ; облаштування, будівництво та капітальний ремонт сучасних контейнерних майданчиків; розроблення схеми санітарної очистки території; ліквідація стихійних сміттєзвалищ, приведення території до належного стану; організація системи збору та компостування органічних відходів.

Геологічні та гідрографічні умови Планом не передбачається реалізація завдань та заходів, які можуть призвести до негативного впливу на геологічне і гідрогеологічне середовище на території МТГ.

Земельні ресурси Внаслідок реалізації Плану не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Реалізація заходів Програми не призведе до суттєвих змін у структурі земельного фонду. Планом передбачається покращення чинної практики використання земель, зокрема проведення інвентаризації земель комунальної власності громади.

Рослинний та тваринний світ Планом не передбачається реалізація заходів, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі чи заплановані до заповідання території та об'єкти природно-заповідного фонду.

Реалізація Плану запланована за межами територій та об'єктів природно заповідного фонду, їх охоронних зон, земель природно-заповідного фонду України, територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єктів комплексної охорони, в зв'язку з чим можна зробити висновок, що реалізація природоохоронних заходів, що визначені Планом не має впливу на території з природоохоронним статусом.

Реалізація заходів ДДП не матиме суттєвого впливу на зміни та динаміку розвитку природних популяцій. Помірний вплив на тваринний світ відбуватиметься за рахунок техногенного шуму від будівельної техніки та механізмів під час реалізації заходів Плану щодо будівництва планованих об'єктів, споруд та комунікацій. Але такий вплив носитиме тимчасовий характер, припиняється по закінченню будівельних робіт, такий вплив можна оцінити як допустимий.

Натомість Планом передбачено реалізація заходів щодо збереження та розширення території природно-заповідного фонду, збільшення відсотка заповідності, що забезпечить збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу та підтримає загальний екологічний баланс на території громади.

Біорізноманіття – наслідки позитивні за рахунок проведення заходів з видалення аварійних дерев та санітарна обрізка (кронування) старовікових дерев, виготовлення схеми зеленого господарства, відновлення та збереження зелених насаджень громади, створення нових зелених зон; формування відповідного дендрологічного складу зелених насаджень, відновлення природних та штучних водойм громади.

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Впровадження Плану не передбачається реалізація завдань, які будуть може вплив на рекреаційні зони та культурну спадщину.

Екологічне управління, моніторинг та інше. План не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в сфері екологічної безпеки, натомість передбачено реалізація заходів щодо покращення стану навколишнього природного середовища.

Регулярний моніторинг Плану з використанням відповідних індикаторів дозволяє оцінити ймовірність досягнення запланованих цілей і, при необхідності вжити корегувальні заходи.

Населення та інфраструктура – наслідки позитивні: поліпшення санітарно-епідеміологічної та санітарно-епізоотичної ситуації на території міста; негативний вплив на стан здоров'я чи захворюваність населення не очікується.

Ймовірність того, що реалізація Плану призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я населення, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

При впровадженні заходів Плану, у порівнянні із існуючим станом, очікується позитивний вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення.

Ймовірні транскордонні наслідки для довкілля. Ймовірність транскордонних наслідків в результаті затвердження та реалізації Плану відсутні.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Супутнім результатом реалізації завдань та заходів Плану має стати поліпшення екологічної ситуації на території громади, зниження рівня антропогенного навантаження на довкілля, забезпечення раціонального природокористування, покращення гідрологічного режиму річок, забезпечення належного санітарно-екологічного стану прибережних захисних смуг, покращення якості води, озеленення населених пунктів, забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів, збереження та розширення території природно-заповідного фонду.

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки проекту документа державного планування Плану визначені основні проблеми для навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів.

Соціологічне опитування визначило рейтинг ключових екологічних проблем Слобожанської територіальної громади (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Ключові екологічних проблеми

№ рейтинг	Проблема
1	Якість питної води
2	Фізична зношеність і аварійність водопровідних мереж
3	Відсутність очисних та каналізаційних мереж
4	Незадовільний санітарний стан прибережних смуг річок та водойм громади
5	Відсутність можливості сортування сміття
6	Недостатність догляду зелених зон
7	Слабкі важелі впливу органів місцевого самоврядування на процеситехногенного навантаження в МТГ

SWOT-аналіз є дієвим інструментом для прийняття стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень щодо подальшого удосконалення ДДП з урахуванням регіональних особливостей. Виявлені при проведенні SWOT-аналізу слабкості, можливості і загрози можуть бути використані при прийнятті стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень. Результати SWOT аналізу екологічної ситуації у Слобожанській ТГ наведено в таблиці 4.2.

SWOT-аналіз екологічної ситуації в Слобожанській ТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Велика кількість водних об'єктів, земель різних категорій (ліси, с/г-угіддя). 2. Належний рівень організації робіт з благоустрою (підтримання чистоти вулиць, дворів, прибудинкових територій, системи вуличного освітлення і т. п.). 3. Скоординовані зусилля щодо підвищення ефективності діяльності системи поводження зТПВ (діючий План удосконалення надання послуг поводження з відходами). 4. Наявність збережених пам'яток, що мають історичне значення. 5. Наявність місць з природнім потенціалом для розвитку рекреаційного та туристичного напрямків. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зношені систем централізованого водопостачання та водовідведення вс-ще Слобожанське, відсутність цих систем в селах громади. 2. Залежність (часткова) обслуговування інженерної інфраструктури с-ще Слобожанське від комунальних підприємств м. Дніпра. 3. Потужність та стан зовнішніх інженерних мереж не пристосований до зростаючих потреб. 4. Відсутність системи збирання, переробки, утилізації сміття (ТПВ). 5. Наявність на території громади і поблизу підприємств-забруднювачів навколишнього середовища, у т. ч. аграрних підприємств. 6. Постійне утворення стихійних сміттєзвалищ, засмічення узбіччя доріг, наявність карантинних рослин. 7. Неналежний стан систем водовідведення сіл громади. 8. Відсутність рекреаційних зон для відпочинку та дозвілля. 9. Низький рівень озеленення території громади. 10. Низький рівень екологічної свідомості серед мешканців.
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Діючі на національному та регіональному рівнях програми підтримки енергоефективності та енергозбереження. 2. Реалізація важливих інфраструктурних проектів із залученням фінансування з фондів державної та міжнародної технічної допомоги. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Діючий мораторій на перевірку господарюючих суб'єктів на предмет порушення норм екологічного законодавства. 2. Великі енерговитрати частини житла (взимку мокрі стіни, холодно в приміщеннях). 3. Негативний екологічний вплив діяльності промислового сектору великого міста. 4. Висока вартість екологічних проектів. 5. Зменшення пріоритетності проблем екологічного характеру на фоні пріоритетності інших питань життєзабезпечення населення.

Під час реалізації заходів та проектів Плану необхідно врахувати наявні проблеми території, на якій заплановано впровадження діяльності та запропонувати найбільш екологічно вигідну територіально-планувальну

організацію з урахуванням всіх планувальних обмежень (згідно із Державними будівельними нормами України планування та забудова територій ДБН Б.2.2-12-2019 «Планування та забудова територій» та Державними санітарними правилами планування та забудови населених пунктів ДСП 173-96 та інше).

Планувальні обмеження на території, яка запланована для впровадження діяльності визначають загальні вимоги до режиму використання земельних ділянок, по яких проходять інженерні та транспортні комунікації, вимоги до експлуатації та проектування інженерних мереж, а також режим використання земельних ділянок, що потрапляють в санітарно-захисні та охоронні зони.

Обмеження за вимогами охорони здоров'я та захисту життя – визначається санітарно-гігієнічними нормами.

Обмеження за природоохоронними вимогами – визначається на підставі Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» та

«Про природно-заповідний фонд» та іншими нормативно-правовими документами у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Обмеження за інженерно-геологічними умовами – визначається за даними інженерно-геологічних пошукових робіт.

Умови і обмеження забудови земельних ділянок враховуються при розробленні землевпорядної документації відповідної земельної ділянки.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Відповідно до Указу Президента України "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року" від 30.09.2019 року № 722/2019 має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, які узгоджені з глобальними цілями сталого розвитку до 2030 року, проголошеними резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, зокрема:

- ціль 3 – забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці;
- ціль 6 – забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією;
- ціль 11 – забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;
- ціль 13 – вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками;
- ціль 15 – захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття.

Зобов'язання та заходи у сфері охорони довкілля, сталого використання природних ресурсів визначені наступними документами регіонального та загальнодержавного рівня, а також міжнародними угодами Стороною яких є Україна, зокрема:

на регіональному рівні:

- Обласна програма «Про Дніпропетровську обласну комплексну програму (Стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016-2025 роки» (зі змінами) від 21 жовтня 2015 р. № 680-34/VI.
- Обласна програма «Програма створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у

Дніпропетровській області на 2023 – 2027 роки» (зі змінами) від 14.10.2022 №215- 13/VIII.

-Обласна програма „Про регіональну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки дніпропетровської області на 2021 – 2025 роки” (зі змінами) від 26 лютого 2021 року № 27-4/viii

-Обласна програма „Про регіональну програму з локалізації та ліквідації амброзії полинолистої та інших карантинних організмів на території дніпропетровської області протягом 2012 – 2026 років” (зі змінами) від 23 березня 2012 року № 259-12/vi

-Обласна програма «Регіональної програми „питна вода Дніпропетровщини” на 2006 – 2020 роки» (зі змінами) від 16 вересня 2005 року № 657-28/IV

на загальнодержавному рівні:

- Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII (далі - Стратегія ОНПС);

- Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р;

- Планом заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р;

- Національним планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р (згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1065 термін виконання заходів НПД продовжено до 2025 року);

-рішенням Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня і IP земель (далі - НРДЗ) за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах» (до 2020 року передбачалося досягнення стабільного рівня органічного вуглецю (гумусу) у ґрунтах сільськогосподарських угідь не нижче за базову лінію станом на 2010 рік (3,14 % в середньому гію Україні, у т.ч. у розрізізон: Полісся - 2,24 %; Лісостеп - 3,19 %; Степ - 3,40 %), а до 2030 року - планується збільшення не менше ніж на 0,1 %), а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямками «Відновлення зрошення і поліпшення еколого-

меліоративного стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ»;

- Стратегією зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;
- Планом заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;
- Державною стратегією управління лісами України до 2035 року та операційним планом її реалізації у 2022-2024 роках, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 №1777-р;
- Водною стратегією України на період до 2050 року та плану її реалізації у 2022-2024 роках, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 №1134;
- Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 (далі - Держстратегія);
- Національною економічною стратегією, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;
- План заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р);
- Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку» (далі - моніторингЦСР).

на міжнародному рівні:

- Директива № 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви № 90/313/ЄС;
- Директива № 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього природного середовища;
- Директива № 2003/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 жовтня 2003 року про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у рамках

Співтовариства та внесення змін і доповнень до Директиви Ради 96/61/ЄС із змінами і доповненнями, внесеними Директивою 2004/101/ЄС;

- Директива № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи; - Рамкова директива № 2008/98/ЄС Європейського парламенту та Ради від 19 листопада 2008р. "Про відходи та скасування деяких Директив";

- Директива Ради № 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 року "Про захоронення відходів"; - Директива № 98/83/ЄС про якість води, призначеної для споживання людиною, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003 і Регламентом (ЄС) 596/2009;

- Директива № 2010/75/ЄС про промислові викиди;

- Конвенція про біологічне різноманіття, підписану від імені України 11 червня 1992 року у м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) і (ратифіковано Верховною радою України 29 листопада 1994 року);

- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м. Рамсар, Іран, 1971 рік).

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України від 01.07.2015 за № 562-VIII, та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Звітом про СЕО також проведена оцінка відповідності даної Програми зобов'язанням у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, що стосуються ДДП, встановлені нормативно законодавчими актами у сфері охорони довкілля.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, забезпечується виконання вимог нормативно законодавчих актів у сфері охорони довкілля, державних будівельних норм та державних санітарних правил при плануванні населених пунктів. Врахування таких зобов'язань з урахуванням визначених параметрів санітарно-захисних зон від об'єктів, які є джерелами виділення шкідливих речовин, запахів, підвищених рівнів шуму, вібрації, електронних полів, іонізуючих випромінювань, зон санітарної охорони від підземних джерел водопостачання, охоронних зон інженерних мереж та території природоохоронного призначення, а також дотримання режимів господарського використання встановлених в їх межах – звітом про СЕО пропонується на подальших стадіях реалізації заходів та проєктів Плану, а саме під час здійснення оцінки впливу

на довкілля у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

За результатами аналізу можна зробити висновок, що ДДП План соціально-економічного розвитку Слобожанської територіальної громади на 2025- 2027рр.” в достатньо високій мірі відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному, регіональному та місцевому рівнях; враховує більшість з них та пропонує комплекс заходів, які сприятимуть їх виконанню.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки реалізації завдань Плану для біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років) при реалізації будівництва різних об'єктів комунальних, соціальної, інженерної та транспортної інфраструктури, промисловості. При цьому на кожному етапі в процесі будівництва та подальшої експлуатації об'єктів можуть виникати негативні наслідки у вигляді утворення відходів, порушення рослинного покриву під час провадження планованої діяльності, збільшення кількості автотранспорту. Можливо, потрібно буде проводити видалення зелених насаджень, зняття і складування поверхневого шару ґрунту. Також під час виконання будівельних і монтажних робіт слід очікувати допустимий негативний вплив на атмосферне повітря, рослинний і тваринний світи, ґрунти та водні ресурси. Крім того, при роботі двигунів будівельних машин, механізмів та автотранспорту на навколишнє середовище буде чинитися шумовий вплив – акустичне забруднення. За тривалістю зазначені види впливу будуть носити тимчасовий характер, обмежений розрахунковим терміном будівництва, по межах впливу

– локальне, обмежене простором ведення будівельних робіт. Проте всі ці впливи відносяться до тимчасових і не стануть причиною суттєвого довгострокового погіршення екологічної рівноваги екосистем населеного пункту.

До довгострокових наслідків (50-100 років) відносяться впливи постійного характеру – викиди і скиди, шум, утворення відходів, додаткове споживання ресурсів.

Під кумулятивним впливом розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів антропогенної діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально- економічні умови.

Кумулятивні наслідки – розвиток негативних процесів через нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Ймовірність того, що реалізація ДДП призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності будуть мати значний сумарний негативний вплив на довкілля, – є незначною. Це пов'язане з тим, що всі види впливів на навколишнє середовище мають незначну за силою та масштабом дію (незначне збільшення чисельності населення, додаткове енерго- та ресурсоспоживання). Тому наявність та розвиток кумулятивних наслідків малоімовірні.

Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом певного часу перевершують можливість їх асиміляції або трансформації. При дотриманні та виконанні всіх передбачених комплексних захисних і охоронних заходів, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу який супроводжуються негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин не передбачається. Детальна оцінка кумулятивного впливу буде можлива в процесі експлуатації території з урахуванням даних моніторингу навколишнього середовища та проведення відповідних розрахунків. Змін клімату і мікроклімату в результаті планованої діяльності не очікується, оскільки в результаті впровадження проектних рішень відсутні значні виділення теплоти та парникових газів.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки реалізації завдань Плану для, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів

В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації рішень проекту Плану як на окремі компоненти навколишнього природного

середовища, так і сукупний вплив на природні процеси та комплекси. Значного негативного впливу під час планованої діяльності на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

Серед ключових наслідків реалізації документа державного планування, а також з огляду на нетривалий період реалізації проєкту ДДП (2023-2027 роки), доцільно виділити:

Вплив на атмосферне повітря. В результаті реалізації Плану передбачається впровадження заходів з підвищення енергоефективності в будівлях бюджетної та житлової сфери, покращення транспортної мережі, що має призвести до зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та покращення його стану.

Вплив на водні ресурси. План передбачає виконання заходів, реалізація яких призведе до покращення стану водних ресурсів на території громади.

Зокрема передбачено реалізацію наступних заходів: приведення до нормативних вимог зон санітарної охорони та водоохоронних зон джерел питного водопостачання; проведення оцінки екологічного та гігієнічного стану джерел питного водопостачання на відповідність установленим вимогам, проектування та винесення в натуру прибережно захисних смуг річок та водойм громади за межами населених пунктів, здійснення робіт з благоустрою, розчистки та поліпшення санітарного, екологічного стану струмків та водойм; створення на берегах місцевих водойм, річок зон масового відпочинку жителів, з дотриманням санітарних та екологічних норм; реконструкція, капітальний ремонт каналізаційних станцій, очисних споруд та мереж.

Відходи. План передбачає виконання заходів, реалізація яких призведе до більш раціонального поводження з відходами. Зокрема передбачено: ліквідація стихійних сміттєзвалищ та недопущення їх утворення; забезпечення екологічно безпечного збирання та перевезення ТПВ; придбання та впровадження установок, обладнання та машин для збору та транспортування побутових відходів; впровадження роздільного збору ТПВ; облаштування, будівництво та капітальний ремонт сучасних контейнерних майданчиків; компостування органічних відходів; влаштування станції компостування листя; впровадження поетапного переходу торгівельної мережі на використання паперової тари.

Вплив на земельні ресурси. Внаслідок реалізації Плану не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Зокрема передбачено реалізацію наступних заходів: організація обстеження території ОТГ (встановлення фактичної території та розробка карти вогнищ розповсюдження наявних карантинних рослин із визначенням їх площ); організація проведення ліквідації карантинних рослин на визначених територіях;

організація та проведення інформаційно – роз'яснювальної роботи серед населення.

Вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони. План передбачає виконання заходів, реалізація яких приведе до покращення рекреаційних зон, їх облагородження, а також сприятиме підтриманню біорозмаїття. Зокрема передбачено реалізацію наступних заходів: розробка схем місцевої екологічної мережі; видалення аварійних дерев та санітарна обрізка (кронування) старовікових дерев, утримання існуючих та створення нових зелених зон; формування відповідного дендрологічного складу зелених насаджень, організація робіт зі створення та експлуатації зелених зон міста та зон відпочинку.

Вплив на клімат. Погіршення клімату і мікроклімату в результаті реалізації Плану не очікується, оскільки відсутні причини, які призводять до їх зміни. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, також відсутні.

Вплив на культурну спадщину. Реалізація Плану не призведе до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

Вплив на населення та інфраструктуру. План не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення регіону. Більше того, в наслідок виконання передбачених заходів, має знизитися рівень захворюваності населення міста.

Екологічне управління, моніторинг. План не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація Плану призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Синергічний вплив. Сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту - відсутні.

Коротко-, середньо- та довгострокові (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років) наслідки – негативні наслідки коротко-, середньо- та довгострокові від реалізації Плану відсутні.

Постійні і тимчасові, позитивні і негативні наслідки – негативні наслідки постійного і тимчасового характеру від реалізації заходів Плану відсутні. Позитивні наслідки зазначені вище окремо для компонентів навколишнього, соціального та культурного середовища Слобожанської ТГ.

Транскордонний вплив. Транскордонний вплив під час реалізації положень Плану відсутній.

Таким чином, реалізація Плану не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох оперативних завдань Плану має призвести до покращення екологічної та соціальної ситуації в місті.

Затвердження Плану, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової, а також наукові дослідження у цій галузі у короткостроковий період (1-3 роки) буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Реалізація завдань Плану буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, тобто сприятиме зниженню рівня захворюваності населення, що є важливим індикатором розвитку на середньостроковий та довгостроковий період. У разі продовження розпочатої роботи вплив не буде відрізнятися відкороткострокового.

Альтернативою до прийняття Плану є сценарій «діяльність як звично». Тобто продовження діяльності за «нульовим сценарієм», або як ще кажуть «інерційний сценарій» без впровадження заходів або з мінімальним впровадженням заходів за несистемним підходом. При цьому сценарії можливі негативні впливи на навколишнє середовище, поглиблення негативних тенденцій розвитку та ускладнення екологічної ситуації. При цьому сценарії передбачається подальше зношення інженерних мереж, посилення негативних впливів на ґрунтита водні ресурси через відсутність каналізування. В подальшому можливе зростання обсягів продукування ТПВ, зростання числа стихійних звалищ.

У порівнянні з альтернативним сценарієм прийняття Плану вплив на довкілля оцінюється як незначний, оскільки, як зазначалося вище, буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

План соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної ТГ на 2023-2027 роки охоплює завдання, які перебувають у безпосередній компетенції громади, але одночасно залучає та ініціює діяльність, яка реалізується в партнерстві з місцевими та іншими організаціями, які представляють не лише публічний сектор, але також і бізнес та громадський сектор. Відображається це в плані заходів, який завжди визначає підрозділи що реалізують певне завдання або за його реалізацію відповідають. Результативна та ефективна реалізація змісту Плану можлива завдяки розбудові та постійному зміцненню мережі активної співпраці, яка передбачає участь громадськості.

Виконання завдань, окреслених в Плані вимагатиме тісної співпраці всіх зацікавлених сторін, яка з плином часу буде мати шанс переродитись у співвідповідальність і лише потім, як наслідок, сформує реальне підґрунтя для спільного прийняття рішень.

Основними шляхами розв'язання проблемних питань екологічного спрямування у громаді є комплекс природоохоронних заходів, які здійснюватимуться у соціально- економічній та культурній сферах. Ці заходи пов'язані зі зменшенням шкідливого впливу на навколишнє природне середовище, забезпеченням раціонального використання природних ресурсів і базуються на прийнятті екологічно обґрунтованих управлінських рішень з урахуванням позиції громадськості.

Виконання завдань передбачених Планом сприятиме запобігання погіршенню екологічної ситуації та здоров'я населення, створюватиме сприятливі умови для відтворення природних ресурсів і як наслідок досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища, що є основою екологічної безпеки громади.

Основними складовими результативності у сфері охорони навколишнього природного середовища є:

Забруднення атмосферного повітря

Для розв'язання проблеми необхідно забезпечити:

-технічне переоснащення парку комунального транспорту через закупівлю нових більш ефективних транспортних засобів;

-заміни бензинового палива в автомобільному транспорті на газоподібне паливо, виключення етильованого палива, застосування нейтралізаторів токсичних вихлопів.

- запровадження системи моніторингу повітря шляхом функціонування стаціонарних постів;
- підвищення ефективності роботи пасажирського транспорту через розроблення нової схеми руху, оновлення парку автобусів;
- використання велотранспорту, формування веломережі, розвиток велопарковок, заохочення до здорового способу життя;
- збільшення площі зелених насаджень на території міста;
- здійснення повітроохоронних заходів на підприємствах, які забруднюють атмосферне повітря.

Поводження з твердими побутовими відходами

Для розв'язання проблеми необхідно забезпечити:

- зменшення інтенсивності утворення загальної кількості відходів;
- збільшення використання відходів як вторинної сировини;
- впровадження системи обліку, паспортизації відходів, створення та ведення реєстрів об'єктів утворення та видалення відходів;
- ліквідація стихійних сміттєзвалищ та недопущення їх утворення;
- забезпечення максимального охоплення житлових будинків приватного сектора централізованим вивезенням ТПВ;
- забезпечення екологічно безпечного збирання та перевезення ТПВ;
- придбання та впровадження установок, обладнання та машин для збору та транспортування побутових відходів;
- впровадження роздільного збору ТПВ;
- облаштування, будівництво та капітальний ремонт сучасних контейнерних майданчиків;
- компостування органічних відходів на території міського сміттєзвалища;
- влаштування станції компостування листя;
- впровадження поетапного переходу торгівельної мережі на використання паперової тари.

Охорона і раціональне використання водних ресурсів

Для розв'язання проблеми необхідно забезпечити:

- приведення до нормативних вимог зон санітарної охорони та водоохоронних зон джерел питного водопостачання;
- проведення оцінки екологічного та гігієнічного стану джерел питного водопостачання на відповідність установленим вимогам,
- здійснення робіт з благоустрою, розчистки та поліпшення санітарного, екологічного стану струмків та водойм;

- створення на берегах місцевих водойм, річок зон масового відпочинку жителів, з дотриманням санітарних та екологічних норм;
- проектування та винесення в натуру прибережно захисних смуг річок та водойм громади за межами населених пунктів;
- приведення у відповідність до екологічних вимог системи водопровідно - каналізаційного господарства;
- впровадження ефективних технологій очищення виробничих стічних вод та утилізація їх осадків
- вдосконалення системи контролю за станом водних об'єктів.

Землі та ґрунти

Для розв'язання проблеми необхідно забезпечити:

- запобігання та зменшення забруднення ґрунтів небезпечними відходами, хімікатами, важкими металами;
- розширення екологічної мережі та резервування земель, з подальшим їх включенням до складу земель природоохоронного призначення;
- рекультивацію найбільш порушених земель;
- інвентаризацію самовільно зайнятих земельних ділянок та недопущення самовільного зайняття особливо цінних земель, земель природоохоронного призначення через посилення правоохоронної діяльності.

Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів

Поліпшення якості зелених насаджень, раціональне використання та їх охорона передбачає:

- збільшення зелених зон загального користування шляхом створення нових;
- проведення інвентаризації зелених насаджень;
- проведення санітарних рубок, пов'язаних з ліквідацією старовікових, аварійно небезпечних дерев;
- утримання існуючих та створення нових зелених зон;
- формування відповідного дендрологічного складу зелених насаджень, організація робіт зі створення та експлуатації зелених зон міста;
- посилення біологічної стійкості насаджень за рахунок відтворення корінних біовидів існуючої екосистемі.

Екологічна просвіта та інформування для сталого розвитку

Поліпшення якості зелених насаджень, раціональне використання та їх охорона передбачає:

- розробка схем місцевої екологічної мережі;

- висвітлення про стан довкілля та популяризація екологічних цінностей, проведення планомірної, комплексної просвітницької діяльності з питань екологічної безпеки, захисту довкілля та сталого розвитку;
- сприяння громадським організаціям в організації екологічних заходів.

Виконання завдань Плану дозволить:

- покращити стан атмосферного повітря та створити умови щодо подолання негативних наслідків змін клімату;
- поліпшити екологічне природне середовище та естетичну привабливість міста;
- покращити якісний стан води (шляхом реконструкції міських очисних споруд, обладнання локальними очисними спорудами витоків зливової каналізації);
- підвищити екологічну свідомість громадян.

Виконання заходів, передбачених Планом, матиме позитивний вплив на всі складові довкілля, поліпшення загального екологічного та естетичного стану території Слобожанської ТГ.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Під час підготовки звіту про стратегічну екологічну оцінку визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля, а також оцінено вплив на навколишнє середовище, прогноз впливу на навколишнє середовище, виходячи із особливостей планованої діяльності з урахуванням природних, соціальних та техногенних умов.

Для здійснення стратегічної екологічної оцінки застосовані наступні методи, які передбачають:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників;
- проведення аналізу слабких та сильних сторін проекту Плану з точки зору екологічної ситуації;
- проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;
- проведення оцінки впливу виконання заходів Плану на складові довкілля та настан здоров'я населення;
- моніторинг фактичного впливу впровадження заходів Плану на довкілля.

Для проведення стратегічної екологічної оцінки буде використана наступна інформація: доповіді про стан довкілля; статистична інформація щодо споживання енергоносіїв; дані моніторингу стану довкілля та енергоспоживання; експертні оцінки; інша доступна інформація.

Зокрема були використані Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Дніпропетровській області (<https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/ekologiya>), обласні програми (<https://oblrada.dp.gov.ua/region-programmes/>) та місцеві програми <http://slobozhanska-gromada.gov.ua/>.

Статистична інформація, зокрема щодо навколишнього середовища <http://www.dneprstat.gov.ua/statinfo/ns/>

Для оцінки впливу на здоров'я населення використовувався довідник "Показники здоров'я населення" <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=236>.

Окрім того були проаналізовані вимоги державних будівельних норм (ДБН) <https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/1> та державні санітарні правила та норми <https://medprosvita.com.ua/moz-derzhavni-sanitarni-pravila-normi-pidbirka/>.

При проведенні СЕО використовувались наступні методи:

- Статистичні методи аналізу та прогнозування. З метою оброблення масиву даних та формування прогнозних величин в майбутньому. Використовувались при наявності масиву даних та побудови моделей розвитку.

Метод експертних оцінок, який використовується при відсутності про об'єкт прогнозування достовірних відомостей або якщо масив даних не підлягає математичному аналізу.

У контексті стратегічної екологічної оцінки були розглянуті два сценарії розвитку:

- оптимістичний, який демонструє позитивну динаміку, яка можлива за умови успішної реалізації Плану;
- гіпотетичний «нульовий», або як ще називають «діяльність як звично» за яким не розробляється і не затверджується План, за яким більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію.

Альтернативою до прийняття Плану є сценарій «діяльність як звично». Тобто продовження діяльності за «нульовим сценарієм», або як ще кажуть «інерційний сценарій» без впровадження заходів або з мінімальним впровадженням заходів за несистемним підходом. При цьому сценарії можливі негативні впливи на навколишнє середовище, поглиблення негативних тенденцій розвитку та ускладнення екологічної ситуації. При цьому сценарії передбачається подальше зношення інженерних мереж, посилення негативних впливів на ґрунти та водні ресурси через відсутність каналізування. В подальшому можливе зростання обсягів продукування ТПВ, зростання числа стихійних звалищ.

За результатами аналізу визначено, що в рамках гіпотетичного сценарію "нульового сценарію" подальший сталий розвиток громади є дещо ускладненим, і цей сценарій призводить до погіршення екологічної ситуації, продовження подальшого неефективного використання екологічних ресурсів. План, натомість, побудована на засадах збалансованого (сталого) розвитку, а тому має перевагу над альтернативним "нульовим сценарієм" розвитку.

Результати проведення цільового аналізу планованих завдань щодо їх відповідності цілям охорони довкілля, визначених на місцевому, регіональному та національному рівнях, виявили необхідність прийняття Плану.

В інтересах ефективного та сталого розвитку громади та підвищення якості життя населення найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованого Плану.

У ході виконання СЕО Робоча група зіткнулася з рядом проблем, які суттєво ускладнюють більш повне і глибоке здійснення СЕО для Плану, зокрема:

1. Недостатність джерел і аналізу інформації. Інформація щодо виникаючих проблем у сфері охорони довкілля та охорони здоров'я характеризується такими основними структурними компонентами: вплив на клімат; атмосферне повітря; водні ресурси в усіх їх видах; земельні ресурси та ґрунти; біорізноманіття (рослинний і тваринний світ, лісові ресурси, об'єкти і території ПЗФ); відходи (ТПВ, відходи промислового виробництва, небезпечні, токсичні і медичні відходи, радіоактивні відходи, відходи сільськогосподарського виробництва то що); промислові і комунальні стоки; охорона здоров'я і медицина загалом. Державна служба статистики України не структурує і не аналізує достатньо глибоко і повно перелічені вище компоненти сфери охорони довкілля та природокористування для ДДП на регіональному та місцевому рівнях. Значна частина інформації збирається методом вибіркового обстежень, що знижує її точність. Також використовувався метод експертних оцінок.
2. Відсутність досвіду і практики організації ефективного і комплексного моніторингу стану довкілля на рівні громади та системи реагування на його результати.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що План відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація заходів Програми не справить значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Плану, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Згідно розділу 5 статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля.

Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення повинен відповідати вимогам зазначеним у Постанові КМУ від 16.12.2020 №1272 зі змінами.

Замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання Плану для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік та оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

- виявлення наслідків виконання Плану, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням Плану;
- виявлення не передбачених звітом про SEO негативних наслідків виконання заходів Плану для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

У разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки виконання документа державного

планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, замовник вживає заходів для їх усунення, а також подає органу державної влади або органу місцевого самоврядування, який затвердив документ державного планування, пропозиції щодо внесення змін до такого документа з метою усунення негативних наслідків. У такому разі зміни, що вносяться до документа державного планування, підлягають SEO.

Перелік екологічних індикаторів наведений у таблиці 9.1.

Таблиця 9.1

Перелік екологічних індикаторів для здійснення моніторингу наслідків виконання Плану

№	Індикатор	Джерело даних
1. Покращення якості атмосферного повітря		
1.1	кількість промислово-виробничих підприємств, що мають проекти організації санітарно-захисної зони та ступінь їх реалізації, одиниць із загальної кількості зареєстрованих підприємств	Статистична звітність
1.2	обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел викидів, тонн/рік	Статистична звітність
	кількість проб стану атмосферного повітря середньодобових та максимальних разових концентрації забруднюючих речовин у повітрі з перевищенням відповідних ГДК, % від загальної кількості проб/день, проб/місяць, проб/рік	Автоматичні станції моніторингу, разові лабораторні вимірювання
1.3	скорочення/збільшення викидів в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел, т на рік	Статистична звітність
2. Покращення стану водних ресурсів		
2.1	кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водопостачання, % від загальної кількості	Статистична звітність
2.2	кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водовідведення, % від загальної кількості;	Статистична звітність
2.3	обсяг стічних вод від житлово-комунального сектору та промислових підприємств, м ³ /рік	Статистична звітність
2.4	обсяг стічних вод, задіяних в системах оборотного водопостачання, м ³ /рік	Статистична звітність
2.5	розвиток мереж та споруд системи централізованого водопостачання, км/рік; споруд/рік	Статистична звітність
2.6	розвиток мереж та споруд системи дощової каналізації, км/рік; споруд/рік	Статистична звітність
2.7	частка населення, яке має доступ до безпечної питної води і централізованого водопостачання, %;	Статистична звітність
2.8	частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів, %;	Статистична звітність
3. Охорона і раціональне використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду		
3.1	Частка створення зелених насаджень загального користування, га/ % від загальної площі населеного пункту	Статистична звітність
3.2	площа земель органічного виробництва, тис. га, та їх частка у загальній площі сільськогосподарських угідь, %	Статистична звітність
3.3	частка площі сільськогосподарських угідь екстенсивного	Статистична звітність

	використання (сіножатей, пасовищ) у загальній території ТГ, %;	
3.4	площа зелених насаджень, тис. га	Дані земельного кадастру
3.5	довжина розчищених русл річок (водойм), км	Власні дослідження МТГ
4. Енергетика та енергоефективність		
4.1	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності, МВ год рік	Енергомоніторинг в МТГ
4.2	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців, МВ год рік	Енергомоніторинг в МТГ
4.3	частка енергії, виробленої з відновлювальних джерел, у загальному кінцевому споживанні енергії, %	Енергомоніторинг в МТГ
4.4	скорочення обсягу викидів, тСО ² рік	Енергомоніторинг в МТГ
5. Вдосконалення системи поводження з відходами		
5.1	обсяг утворених ТПВ відходів, тонн/рік	Статистична звітність
5.2	Обсяги утворення промислових відходів на території міста, тонн/рік	Статистична звітність
5.3	Обсяги утилізованих промислових відходів, тонн/рік	Статистична звітність
5.4	Обсяги накопичених промислових відходів, тонн/рік	Статистична звітність
5.5	обсяг відсортованих вторинних ресурсів, тонн/рік, % від загального обсягу утворених відходів	Статистична звітність
5.6	кількість домогосподарств, що уклали договір на вивезення відходів, % від загальної кількості	Статистична звітність
5.7	частка спалених та утилізованих відходів у загальному обсязі утворених відходів, %;	Статистична звітність
5.8	співвідношення частки перероблених та утилізованих відходів до утворених	Статистична звітність
6. Здоров'я населення		
6.1	кількість випадків захворюваності дитячого та дорослого населення на захворюваннях органів дихання, кількість випадків/рік	Статистична звітність
6.2	Кількість новоутворень у жителів міста, кількість випадків/рік	Статистична звітність
7. Підвищення екологічної свідомості населення, здійснення екологічної просвіти		
7.1	підвищення рівня інформування громадян про стан навколишнього середовища, к-сть заходів	Власні дослідження МТГ
7.2	доступність інформації про аеропалінологічну обстановку і токсикомутагенні ризики для населення	Власні дослідження МТГ
7.3	кількість екологічних брендів і виробників екологічно чистої продукції	Власні дослідження МТГ

У сфері охорони повітряного басейну необхідно перевіряти:

- виконання технологічних та санітарно-технічних заходів (впровадження нових мало- та безвідходних технологій на промислових підприємствах, модернізація існуючих об'єктів тепло-енергопостачання, впровадження теплових установок сучасного типу з використанням природних джерел енергії, тощо);

- зменшення / збільшення обсягів викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря стаціонарними та пересувними джерелами забруднення.

Контроль за охороною водних ресурсів включає нагляд за відведенням та очищенням поверхневих стічних вод з території міста, встановленням меж

прибережних захисних смуг та додержанням на їх території режимів господарської діяльності, благоустроїм водних рекреаційних зон, а також за виконанням технологічних та технічних заходів на промислових об'єктах

Ефективність роботи систем водопостачання та каналізування (в тому числі зливова каналізація) визначається за результатами лабораторних досліджень якості питної води та води водних об'єктів у пунктах водокористування населення за хімічними та бактеріологічними показниками.

Спеціалізовані лабораторії органів санітарно-гігієнічного контролю повинні вести облік найбільш потужних джерел шуму, вібрації та електромагнітного випромінювання на території міста.

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу території на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно щорічно проводити поглиблений аналіз лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, надра, фізичні фактори впливу) з організацією стаціонарних постів та пунктів контролю в межах житлової, промислової та рекреаційно оздоровчої зон, а саме:

- розміщення стаціонарних постів спостереження за станом атмосферного повітря на ділянках вулиць з найбільшою інтенсивністю транспортних потоків;
- здійснення моніторингу стану ґрунтів та якості води водних об'єктів, в тому числі в пунктах водокористування населення (пляжі, зони відпочинку) за хімічними та бактеріологічними показниками.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення міста з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані. Для цього необхідно доповнити дані статистичної звітності у сфері навколишнього середовища.

Здійснення моніторингу впливів виконання Плану на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дасть можливість своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи щодо їх усунення, а також проводити інформування населення міста про стан реалізації Плану, поточні ускладнення та прогнозні терміни їх усунення.

Здійснення моніторингу покладається на Слобожанську селищну раду, яка має здійснювати загальну координацію, методичне та інформаційне забезпечення процесу моніторингу, а також підготовку узагальненого звіту про результати виконання Плану.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Враховуючи географічне місце розташування Слобожанської ТГ на значній відстані від межі сусідніх держав ймовірні транскордонні наслідки на довкілля та здоров'я населення відсутні.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію.

Завдання та заходи Плану розроблені з урахуванням завдань та заходів у відповідних галузях і сферах діяльності, заходів цільових програм розвитку, затверджених місцевою радою. Заходи мають адресне спрямування з визначенням відповідальних виконавців, термінів реалізації, джерел та обсягів фінансування.

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля Слобожанської ТГ визначаються законами України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року", "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про охорону атмосферного повітря", "Про стратегічну екологічну оцінку", "Про оцінку впливу на довкілля", "Про відходи", "Про інвестиційну діяльність", Водним кодексом України, Указом Президента України "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року".

Цілі та завдання Плану спрямовані на реалізацію цілей та завдань сталого розвитку та орієнтовані на реалізацію інноваційного сценарію.

План гармонізовано з пріоритетами і цілями аналогічних документів вищого територіального (регіонального та національного) рівня.

У документі робиться наголос на зрівноваженому (сталому) розвитку громади, який передбачає інтеграцію екологічної, економічної та соціально-культурної складових. Наслідком такого підходу має стати зростання якості життя мешканців із закладенням перспектив сталості такого росту. Враховано також контекст, в якому забезпечується життєдіяльність громади – Слобожанська ТГ є наближеною до території, де ведуться активні бойові дії.

Загалом, реалізація Плану за умови врахування рекомендацій СЕО, має позитивно вплинути на якість земельних ресурсів та ґрунтів, а також на клімат та якість водних ресурсів.

Реалізація Плану має призвести до покращення стану здоров'я населення та підвищення рівня безпеки населення.

Виконання заходів Плану не загрожує територіям з природоохоронним статусом, які є найбільш чутливими елементами територіальних екосистем. Заходи Плану не суперечать міжнародним угодам, державним програмам та планам, а навпаки спрямовані на їх безумовне дотримання та виконання. Розроблення Плану було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням їх мінімізації. Впливи на довкілля, що будуть виникати при проведенні заходів, не будуть перевищувати нормативно допустимих рівнів, що

забезпечуватиметься застосуванням сучасних технічних рішень та проходження процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД) на місцевих рівнях, за потреби.

Система запропонованих у Плані показників включає екологічні показники та показники здоров'я населення.

З метою забезпечення цілісності системи планування регіонального розвитку проєкт Плану враховує положення програмних документів, які діють на державному та регіональному рівнях, екосистемний підхід та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління та врахування екологічної складової під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Реалізація Плану не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох оперативних завдань Плану має призвести до покращення екологічної ситуації в місті.

Затвердження Плану, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової, а також наукові дослідження у цій галузі у короткостроковий період (1-3 роки) буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Реалізація завдань Плану буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, тобто сприятиме зниженню рівня захворюваності населення, що є важливим індикатором регіонального розвитку на середньостроковий та довгостроковий період. У разі продовження розпочатої роботи вплив не буде відрізнятися від короткострокового

СКЛАД

робочої групи з розробки Плану соціально-економічного розвитку Слобожанської територіальної громади на 2025-2027 роки та підготовки Звіту про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування:

БУСИК Світлана	- заступник селищного голови з питань діяльності виконавчих органів селищної ради, голова робочої групи
ШАПОВАЛОВ Ігор	- перший заступник селищного голови Слобожанської селищної ради, заступник голова робочої групи
ЧИРГИН Альона	- начальник відділу з питань економічного розвитку та інвестицій Слобожанської селищної ради, секретар робочої групи
Члени робочої групи:	
БОРОДІН Євгеній	- доктор наук з державного управління, професор, директор навчально-наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (за згодою)
ЧИКАРЕНКО Ірина	- доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (за згодою)
МАМАТОВА Тетяна	- доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (за згодою)
БОЛБАС Ніна	- староста Степнянського старостинського округу
БУРЯК Іван	- староста Орільського старостинського округу

ЛЕГЕЗА Ігор	- староста Балівського старостинського округу
АКИМОВА Вікторія	- староста Олександрівського старостинського округу
ШЕРСТЮК Ірина	- начальник юридичного відділу виконавчого комітету Слобожанської селищної ради
ВИШНЕВСЬКИЙ Станіслав	- заступник начальника відділу з питань економічного розвитку та інвестицій виконавчого комітету Слобожанської селищної ради
НЕВЕСЕЛИЙ Олексій	- начальник управління інфраструктури містобудування та архітектури, житлово-комунального господарства, екології Дніпровської райдержадміністрації, депутат селищної ради (за згодою)
САКУН Світлана	- начальник відділу земельних відносин та охорони навколишнього середовища виконавчого комітету Слобожанської селищної ради, депутат селищної ради
ДЕЙНЕКО Олександр	- начальник відділу з питань надзвичайних ситуацій, цивільного захисту та співпраці з правоохоронними органами
ПЛЮЩІЙ Наталія	- начальник відділу з питань будівництва, містобудування, архітектури та містобудівного кадастру Слобожанської селищної ради
КРЮЧКОВА Вікторія	- начальник відділу з питань житлово-комунального господарства, благоустрою, розвитку інфраструктури та транспорту Слобожанської селищної ради
ВОЛОВИЧ Руслана	- начальник відділу охорони здоров'я виконавчого комітету Слобожанської селищної ради
ШЕРЕМЕТ Микола	- начальник гуманітарного відділу Слобожанської селищної ради
МЕЛЬНИК Юрій	- начальник відділу культури, туризму, молоді, спорту та інформаційної політики Слобожанської селищної ради, депутат селищної ради

КРИВОРУЧКО Оксана	- завідувач сектору молоді, спорту та утвердження української національної та громадянської ідентичності відділу культури, туризму, молоді, спорту та інформаційної політики Слобожанської селищної ради, депутат селищної ради
ЯРЕМЧУК Оксана	- начальник управління соціального захисту населення Слобожанської селищної ради
ДІДЕНКО Ольга	- начальник служби у справах дітей Слобожанської селищної ради
ОЛІЙНИК Тетяна	- начальник Центру надання адміністративних послуг Слобожанської селищної ради
НЕЧИПОРУК Анатолій	- директор КЗ «ССЦФЗН «Спорт для всіх» Слобожанської селищної ради
ДЕЙНЕКО Володимир	- директор КЗ «ДЮСШ» Слобожанської селищної ради, голова постійної комісії з питань житлово-комунального господарства, комунальної власності, промисловості, підприємництва, транспорту, зв'язку та сфери послуг Слобожанської селищної ради (за згодою)
КОНОВАЛ Олег	- директор КП «КК «Господар» Слобожанської селищної ради (за згодою)
МІЩЕНКО Віктор	- директор ТОВ «Агроспецпереробка», голова постійної комісії з питань планування, фінансів, бюджету та соціально-економічного розвитку Слобожанської селищної ради (за згодою)
ПРОСКУРНЯ Світлана	- директор КНП "Центр первинної медико-санітарної допомоги» Слобожанської селищної ради (за згодою)
СОТУЛЕНКО Анастасія	- директор ГО «СЛОБОЖАНСЬКА МРІЯ»
СМІЯНЕНКО Ірина	- директор ГО «ІНСТИТУТ ДЕМОКРАТИЧНИХ ІНІЦІАТИВ»
БЕРЕГОВА Карина	- голова правління ОСББ "Дніпровська брама"